

„Nemcsak filmszerep éghet rá egy emberre, hanem ezernyi más szerep is. Ráéghet egy társadalmi szerep, vagy éppen munkahelyi, családi vagy akár egyházi is.”
A mellőzés meglepő ereje ► 3. oldal

„Idén a mintegy négyszáz tagot számláló egyesület március 15-ét egy egyfelvonásos darab bemutatójával ünnepli meg.”
Csendesen az óceán partján ► 5. oldal

Március 21-én lesz 330 éve, hogy megszületett Johann Sebastian Bach. A Müpa ebből az alkalomból 24 órás „Bach-ügyeletet” tart. Március 20-án este 10-től 21-én este 10-ig neves magyar és külföldi orgonaművészek tizennégy koncerten játsszák el Bach összes orgonaművét gondosan felépített tematika szerint.

„330 – Bach – 24” ► 6. oldal

Böjti öröm ► 2. oldal
A kiknek fejüket vették... ► 7. oldal
Keresztény kérdésekről ► 8–9. oldal
Íme, élnek ► 10. oldal
Bahamákról szeretettel ► 11. oldal
Messzelátó ► 15. oldal

Újraavatták a Kossuth-emlékművet Budapesten

FOTO: MTI

► „Rajtunk múlik, hogy mihez kezdünk a kapott örökséggel, hogy folytatjuk-e a polgári Magyarország kiteljesítését életünk minden területén” – hangsúlyozta Ader János köztársasági elnök múlt kedden, Horvay János Kossuth Lajos-emlékművének ünnepélyes újraavatásán a fővárosi Kossuth téren.

A köztársasági elnök emlékeztetett: Kossuth Lajos, Pest megye küldötte a pozsonyi Országgyűlésben százhatvanhét évvel ezelőtt ezen a napon – március 3-án – felirati javaslatot terjesztett elő, és arra kérte a képviselőket, hogy a legfőbb célokért egyesítsék erőiket. „A feliratról nyílt követelés és március 15. után a polgári Magyarország programja lett. Önálló nemzeti kormánnyal, alkotmányértékű áprilisi törvényekkel, közteherviseléssel, az úrbéri viszonyok felszámolásával, örökvaltsággal, szabad sajtóval. Megalakult Magyar-

ország első felelős kormánya” – idézte fel az államfő.

„Amit létrehozta, tovább élt a szabadságharcnál. Tovább Világosnál, tovább a modern nemzetállamok 19. századi útkezeséseinél. Tovább élt a kiegyezésben, amely a polgári Magyarországot nemcsak remélte, de kiharcolta, aprólékos munkával, türelemmel, tudással sziklára építette, olyan erősre, hogy még a 20. század viharai sem tudták végleg eltörölni” – mutatott rá Ader János.

„Rajtunk múlik, hogy mihez kezdünk a kapott örökséggel, hogy foly-

tatjuk-e a polgári Magyarország kiteljesítését életünk minden területén” – mondta az államfő, hozzátéve: csak Szent István tettehez fogható mindaz, amit első felelős kormányunknak köszönhetünk.

Horvay János Kossuth Lajost és a Batthyány-kormány többi nyolc tagját ábrázoló, 1927-ben felavatott szoborcsoportját az ötvenes évek elején szállították el a Parlament elől. A Kossuth tér megújítását célzó Steindl Imre program keretében újrarafaragott alkotást kedden Ader János és Kövér László házelnök leplezte le, majd Berta Tibor, a Katolikus Tábori Püspökség általános helynöke, Jákob János református tábori püspök és Nánai László Endre evangélikus lelkész, a Protestáns Tábori Püspökség hivatalvezetője, püspökhelyettes áldotta meg.

■ MTI

Márciusi vénség

► Március másodikán, hétfőn délután, már a munkaidőm lejártá után négy perccel – futár útján – érkezett a felkérés a köztársasági elnök hivatalából, hogy másnap – lelkészi minőségemben, egy áldás erejéig – vegyek részt a Horvay-féle Kossuth-szoborcsoport ünnepélyes újraavatásán a Kossuth téren. Mivel tábori lelkészként hosszú évek óta már csak hivatalból is valamilyen formában mindig jelen vagyok nemzeti ünnepeink szinte mindegyikén, van némi összehasonlítási alapom, és őszintén mondhatom, hogy kifejezetten felemelő, az alkalomhoz és a kiváló beszédet mondó államfő kaliberéhez méltó eseménynek lehettem a részese. Ami miatt mégis keserűnek tűnnek majd az alábbi sorok, az az a szociológiai körkép, amellyel a helyszínen szembesültem...

■ NÁNAI LÁSZLÓ ENDRE

Rossz idő volt – csakúgy, mint azon a bizonyos március 15-én, ha hihetünk a történészeknek; csak itt a szél fúj elviselhetetlenül, míg akkor az eső esett. Mégis elszomorított, hogy a Kossuth tér érintett része köré vont kordon mögött szinte kizárólag a hatvan év fölötti korosztály képviseltette magát, gyakor-

latilag egyszoros mélységben, erős foghíjjakkal. Mögöttük pedig zavartalanul és megállás nélkül hömpölygött a kisbetűs élet: az emberek kutyát sétáltattak, csiricsáré öltözetben dzsonggoltak, autók túlkötek, ablakok nyíltak és csukódtak.

Egészen konkrétan úgy éreztem, mintha egy vitrinben lennék, amelyre kívülről idős, ráncos kezek tapad-

nak, és a világ mintha skizofrén módon kettényílt volna. Volt a bent, a maga tökéletes, magasztos formáival; és a kint, a végtelen közönyével nyomasztó, ugyanakkor kaotikusan vibráló hétköznapiságával – két párhuzamos univerzum, amely nincs beszélő viszonyban, és mintha nem is tudna egymásról.

► Folytatás a 4. oldalon

A felszín és a mély között: EISZ

■ CSOMA ÁRON

Nem is olyan régen még jöttek-mentek az egymásnak írt többoldalas levelek vagy a színes képeslapok egy-egy utazás emlékeként. Ma inkább e-maileket írunk, vagy sms-t, és többnyire már nem is a számítógépen, hanem a telefonunkon írjuk és olvassuk – buszon, vonaton, mindennapi tevékenységünk közben. Hiszen így gyorsabb és egyszerűbb.

Sokszor érzem úgy, hogy olyan életritmust alakított ki a modern ember, amelynek a tempóját maga sem bírja, és néha-néha saját magához képest is lemarad. A társadalmi környezetet, amelyben élünk, a mobilitás, a gyors és dinamikus változások, az információk tartalmának, minőségének átalakulása jellemzi sok minden más mellett.

Megváltozott az életritmus. Abban az értelemben is, hogy összeolvadtak az ünnep- és a hétköznapok. Az „ora et labora” („imádkozzál és dolgozzál”; ezt olvashatjuk kis változtatással a Debreceni Református Kollégium homlokzatán) rendje, ritmusa már régen hiányzik, de hiányának hatása egyre erősebb. Hiszen ma a szorgalom, a teljesítmény és az elért eredmények tűnnek a legfontosabb erkölcsi alapértékeknek. Közben azonban az is gyakran előfordul, hogy ritmust (életritmust) tévesztünk, és ezzel felborul a mindennapok rendje.

Ma úgy élnek egymás mellett generációk, hogy hatalmas különbség van közöttük, épp az olvasási, információszerzési, a technikai eszközök használatában bekövetkezett változások miatt is. Ezeknek a változásoknak a hatása pedig az élet minden területét érinti a szórakozástól a mindennapi munkán át az istentiszteletig.

Néhány héttel ezelőtt Szegedről autóztam Debrecenbe, ami több mint háromórás vezetést jelent olyan utakon, amelyeken nem lehet száguldozni. Az ember ilyenkor fontoskodik egy sort, azaz telefonálgat, hogy teljék az idő. Így történt ez Szeged és Debrecen között velem is. Az intéendő ügyek, a hívható személyek után szép lassan elfogytak, de az út nem. Akkor jött a rádió.

Kossuthot már nem hallgatók sem otthon, sem az autóban. Eleinte a Petőfin hallgattam a rock and rollt, aztán egyszer csak megelégteltem, és átváltottam a Bartókra. A kontraszt félelmetes volt. Bach valamelyik brandenburgi versenyének részlete szólt. Olyan érzés volt, mintha fejest ugrottam volna valami nagyon mély vízbe, és egészen a fenekéig merültem volna.

A brandenburgi versenyről eszembe jutott József Attila, aki éppen hetvenkilenc évvel ezelőtt ült a rakodópárt alsó kővén, és nézte, hogy úszik el a dinnyehéj. Aztán így foly-

tatta: „Alig hallottam, sorsomba merültem, / hogy fecseg a felszín, hallgat a mély.” Elképzeltém, hogy ma, hetvenkilenc évvel később mit szólnának az emberek, ha így üldögélnék fényes nappal a Duna-parton, egy dinnyehéjat figyelve a víz felszínén. Azt hiszem, valami ilyesmit: „Ennek erre is van ideje!” És fejüket csóválva mennének a dolguk után.

Nos, az előbb említett dinamikus élet – mások egyszerűen pörgésnek nevezik – megkímél a mélységbe nézéstől. Sokszor az az érzésem, hogy a mai ember olyan gyorsfogyasztó, akinek elég az, ami könnyen emészthető, azaz ami a felszínen van. Az információkat egyre gyorsabban lehet megszerezni, de hogy ezekből miként lesznek összefüggések, hogy melyik információ melyikhez tartozva mutatja meg a valódi értelmet, azt már nehezebb megmondani.

A mélységbe nézés feltétele, azt hiszem, a hit és a tudás együttléte, ahogy ezt Viktor E. Frankl és Pinchas Lapide, egy pszichiáter és egy teológus beszélgetőkönvecskésében olvastam. Eszerint amíg a tudomány a már adott kutatja, addig a hit az élet adójából, Istentől indul ki. A tudomány Istent művét vizsgálja, a hit a végső kérdéseket. Frankl szerint olyan ez, mint a sztereoszkopikus látás. A két szem különbözőképpen látja a dolgokat, de a látás mégis ezen a különbségen alapszik – írja.

Onnan jutott eszembe mindez, hogy március elsejével hivatalosan megalakult, és elkezdte működését az EISZ, az Evangélikus Információs Szolgálat. Mostantól összefogja az evangélikus médiumok munkáját: az *Evangélikus Élet* című újságát, az *Evangélikus.hu* internetes portálát, a *Credóét*, a *Lelkipásztorét* és a közszolgálati rádió és tévé evangélikus műsorait készítőket.

Az EISZ létrehozásának nem titkolt célja egyrészt az volt, hogy elősegítse az evangélikus médiumok szerkesztőinek és szerkesztőségeinek az együttműködését, ami eddig finoman szólva is akadozott. Másrészt ebben a megváltozott világban, amelyben az egyházi médiát használók élete és érdeklődése is átalakult, olyan témákkal keresse meg az információra éhes fogyasztókat, amelyek érdeklődést és gazdagítják is. Egyre kevésbé érdekes ma már egy-egy egyházi intézmény ilyen-olyan eseményéről szóló protokolláris híradás.

Meggyőződésem, hogy az egyházi médiumokban megjelenő tartalmak eszközei lehetnek ugyanannak a mélységbe nézésnek, amelyről az egyház megbízatása is szól, és amelynek rendszeres alkalmi jó esetben éppen az istentiszteletek.

A szerző református lelkész

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Úr Jézus Krisztus! Szent nevedre keresztelték meg minket, és lettünk az ígélet gyermekei. Böjti örömmel kérünk téged, add, hogy Atyádnak tetsző dolgokért könyörögjünk imádságunkban.

[Lektor:] Urunk, Jézus! Te kenyeret adtál ötezer embernek, és megtanítottad tanítványaidat arra, hogy mindennap hálával kérjék a napi kenyeret. Köszönjük, hogy van mit ennünk, és adsz eleget. Kérünk az éhezőkért hazánkban és a világban. Adj egyházadban éles látást, hogy felismerjük a világban lévő ínséget és nyomort! Áldd meg diakóniánkat! Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Názáreti Jézus! Könyörgünk a hitükért üldözést szenvedő keresztényekért. Kérünk a Szíria határvidékén kivégzett vértanúkért, a gyászolókért és menekültekért. Fékezd meg a gonoszt! Segítsd híveidet a jóra, hogy hűek maradjanak, támogasd a gyöngét! Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Egyház Ura! Könyörgünk egyházunkért és gyülekezetünkért. Óvj meg minket a pártoskodástól, az irigységtől és a kettős mércétől. Hadd szolgáljunk a világosság gyermekeként a világban, és gyülekezetünk hadd éljen hiteles és vonzó közösségi életet, amelyben a világosság gyümölcsei, csupa jóság, egyenesség és igazságosság uralkodik! Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Dávid Fia! Jézusunk! Hálát adunk hazánkért nemzeti ünnepünkön. Mindenható Atyád a történelem Ura, aki a nemzeteket hivatásba szólítja. Köszönjük, hogy éltek a hazában hősök, akikre példaként tekinthetünk, akik felismerték a rájuk rótt feladatot, és bátran vállalták, akár életük árán is. Add, hogy veled és minden keresztyénnel szent közösségben, de ma élő magyarként honderével és hálával mi is felismerjük nemzeti közösségünkkel szembeni köteleességeinket! Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Megváltó Urunk! Légy velünk az előttünk álló hét minden napján, és adj nekünk böjti örömet, mert látjuk, hogy királyi zászló jár elől, a keresztfá titka tündököl. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Mért is kellett az Isten Fiának, az én Uram Krisztusomnak így gyötörödni? Azért könyörög, hogy távozzék el tőle a pohár. Miféle »pohár«? A kereszt keserves halála. De hát miért kell elszünetnie? Hiszen büntelen volt, és igaz. A világ bűnéért, melyet Isten a vállára rakott. Ez nyomja és gyötöri.”

▶ Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

EVANGELIKUSELET.HU

BÖJT 4. VASÁRNAPJA (LAETARE) – ÉZS 54,7-10

Böjti öröm

A VASÁRNAP IGÉJE

Az 54. fejezetben a próféta már beteljesült valóságként beszél a fogságból való szabadulásról: „Egy rövid szempillantásra elhagyatalak, de nagy irgalommal összegyűjtelek. Túlárado haragomban egy pillanatra elrejtetem előled arcomat, de örök hűséggel irgalmazok neked – mondja megváltó Urad.” (7–8. vers)

A szabadulás ígéréte és a megvalósult szabadságról szóló tanúságtétel között azonban újra meg újra felcsendül egy diszsonáns hang az Úr szenvedő szolgájáról szóló énekekben. Ezzel világossá teszi a próféta, hogy a kegyelem, amelyben az egész nép ingyen részesül, mégsem olcsó kegyelem, mert valakinek – az Úr ártatlanul szenvedő szolgájának – nagyon drágán, az életével kell fizetnie érte. Az ő szenvedése az ígélet záloga: „Ahogyan megesküdtem, hogy nem árasztja el Nóé özönvize többé a földet, úgy esküszöm meg most, hogy nem haragszom rád, és nem dorgálak meg többé.” (54,9)

Nem kívánok döntőbíró lenni az írásmagyarázók vitájában, hogy az Úr szenvedő szolgájáról szóló énekeket, mindenekelőtt az 53. fejezetben elhangzót, szabad-e Krisztusról szóló próféciának tekintenünk. Érzük meg azzal, hogy a vigasz-

talás ószövetségi prófétája sem feledkezik meg arról, hogy Istennek – miközben a bűnöst kegyelemben részesíti – gondja van rá, hogy igazságossága ne szenvedjen csorbát. Ám Isten az emberi értelem számára elképzelhetetlen és elfogadhatatlan módon gyakorolja igazságosságát: az ártatlant veti alá annak a büntetésnek, amelyet a bűnös érdemelne. A bűnös csak azért menekülhet meg, mert valaki önként, ártatlanul szenvedett és meghalt helyette.

Ám szó sincs itt jogi értelemben vett helyettesítő áldozatról. A próféta Istennek ezt az értelmet botránkoztató eljárását kinyilatkoztatásnak tekinti, amelyből a bűnösnek Isten iránta való hűségét kell felismernie. „Mert a hegyek megszűnhetnek, és a halmok meginoghatnak, de hozzád való hűségem nem szűnik meg, és békességem szövetsége nem inog meg – mondja könyörülő Urad.” (54,10) Isten – az ártatlan szenvedésében megnyilvánuló – hűségének felismerésére pedig egyedül csak a hit tudja értelmünk belátóképességét kitágítani.

Ez a felismerés azonban nem maradhat következmény nélkül az életünkben. Le kell vonnunk belőle a szükséges következtetést: ha Isten ilyen eszelen mértékben (lásd „Isten »bolondsága«” 1Kor 1,25-ben!) hűséges hozzánk, noha mi lépten-nyomon megtagadjuk őt, és lázadunk elene, akkor gyökeresen meg kell változtatnunk az Istenről való gondol-

kodásunkat, és új alapra kell helyezni a hozzá való viszonyunkat.

Ha eljutunk erre a következtetésre, akkor a Fiát értünk ártatlanul keresztre küldő Isten „bolondsága” mégis az ő bölcsességét fogja igazolni. Hiszen Isten azzal, hogy az ártatlanon mutatja meg hitünk számára bűneink megérdemelt büntetését, olyan változást idéz elő az életünkben, amely felér egy meghalással és újjászületéssel. Ennek a csodának a megtapasztalása jelenti azt a böjti örömet, amellyel Laetare vasárnapján Isten a próféta szájába adott ígéje által mindnyájunkat meg akar ajándékozni.

A próféta ezzel korántsem akarja azt a hamis reményt kelteni bennünk, hogy az ártatlan Krisztus azért szenvedett és azért halt meg helyettünk, hogy nekünk már ne kelljen szenvednünk és a halállal megküzdenünk. Hanem azt akarja értésünkre adni, hogy ha hiszünk Istennek az ártatlan szenvedésében és halálában kinyilatkoztatott hűségében, akkor hit által az ártatlan Krisztus hordozza bűneink ítéletét, és nekünk többé sem a szenvedésekkel, sem a halállal nem úgy kell szembenéznünk, mint bűneink ítéletével.

Akkor a szívünkben elvehetetlen békesség fog lakni a legsúlyosabb szenvedés idején is, mert bizonyosságunk lesz, hogy Isten irántunk való hűsége a szenvedések közepette sem rendül meg, és halálunk óráján sem inog meg. Így Krisztus halála valóban kihúzza a mi halálunk fulánkját. Akkor a böjt hátralevő napjaiban és a nagyhéten újra megízlelhetjük a titkot: *per crucem venit gaudium in mundo* – „a kereszt által jött az öröm a világba”.

■ VÉGHELYI ANTAL

Jézusom, ki bűnös lelkem megváltottad véreddel

▶ Laetare vasárnapja – „Örüljétek Jeruzsálemmel!” (Ézs 66,10) – az egyetlen a böjti vasárnapok között, amelyen a bűnbánat helyett az öröm kerül előtérbe. Mai énekünk, a *Jézusom, ki bűnös lelkem* (EÉ 418) is ennek az örömmel ad hangot, hiszen az Isten ajándékaiként kapott hit reményt ad, hogy életünk végén hozzá jutunk. – Elemzés és meditáció egyházzene és lelkész tollából.

Az ének szerzője, Johann Rist (1607–1667) a 17. század legnagyobb lutheránus lelképásztor-énekköltője Paul Gerhardt mellett. Hogy isne hangzana hitelesen ez az örömteli reménység egy olyan költő tollából, akit a korabeli háborúsodásokban kétszer is kisémmiztek, majd elvesztette első feleségét? Rist szerénységét mutatja, hogy költeményét saját gyülekezetében sohasem írta elő gyülekezeti éneknek.

A himnusz tizenkét versszakon át beszél el, hogy az ember bár bűnre hajlik, az Úr jósága felemeli. Ehhez két bibliai szakasz szolgál alapul (Mt 18,11 és Róm 7,18–25). Az első, az evangélium lényege az egész himnuszon átsugárzik, s ez a kegyelem: „Mert az Emberfia azért jött, hogy megmentse, ami elveszett.”

A *Jesu, der du meine Seele* kezdetű éneket a német énekeskönyvek egészen a 20. század elejéig teljes terjedelmében közölték a *Jesu, meines Lebens Leben / Alle Menschen müssen sterben* dallamára. A mai német énekeskönyvben (*Evangelisches Gesangbuch*) viszont már nem szerepel.

Magyar énekeskönyvünkben négy versszakra rövidített változatát találjuk (az első két és az utolsó két strofa alapján), méghozzá saját dallammal. Gyűjteményünk adata szerint ez egy 1662-es majna-frankfurti énekeskönyvből maradt fenn, és feltehetően egy 1649-ben íródott *Crüger-korál*. A szöveg magyarul először a *Zengedező menynei kar*

bővített kiadásában (ZMKb, 1735) jelent meg; eszerint a *Té világ, szép ékességed* dallamára énekeltek. A fordításhoz alighanem egy löcsei német énekeskönyvet vettek alapul.

A szöveg kedveltségét mutatja, hogy azt az ötödik evangélistánál, J. S. Bachnál is megtaláljuk. BWV 78-

Evangelikus énekeskönyvünk 418. énekének szövegén medítálok. Az első, ami eközben eszembe jut: nemcsak a könyveknek, de az énekszövegeknek is megvan a maguk sorsa. S ez a sors többnyire nem öröndeztet meg azokat, akik énekeink veretes teológiai tartalmát megőrzendő kincsnek tartják, és nehéz szívvel veszik tudomásul, hogy a szövegek gyakran nem jól sikerült „korszerűsítése” és erőszakos, túlzó lerövidítése értékvesztést okozott. Ilyen sorsot szenvedett el az énekünk is, amelyet Johann Rist wedeli lelkész, koszorus költő, korának legtermékenyebb énekszerzője írt.

/ Minden jóra restté lettem, / Rosszra kész az indulat. / A test és vér csábit és hajt, / Szégyent hoz rám és ezer bajt. / Viselem szent nevedet, / S megtagadlak tégedet. – Úgy látszik, az atyák még nem feledkeztek meg arról, hogy mit tanít a Szentírás alapján az *Ágostai hitvallás* az erendő bűnről...

Énekünket ma már csak négy versszakkal énekeljük. Ha nem ismernénk az eredetét, még azt is mondhatnánk, hogy ez így is kerek és egész: a böjti időhöz különösen is ille énekünk. Az első versszak megadja az alaphangot: a Jézus Krisztus által bűnbocsánatot nyert bűnös imádsága ez, aki tudja, hogy élete háláldozatával tartozik Megváltójának. A további szakaszokban könnyen felfedezhetjük az egyértelmű bibliai utalásokat. A második versszakban az elveszett bárányt megkereső és megmentő jó Pásztort (Lk 15 és Jn 10) hívjuk segítségül.

A harmadik versben azért könyörgünk, hogy hit által Jézus Krisztus keresztáldozatának áldásában részesülhessünk, és sebei által meggyógyuljunk (Ézs 53,5). A negyedikben pedig ki ne hallaná visszhangozni, mint már a második versszak végén is, az apostolok kérését (Lk 17,5 – „Növelj a hitűnket!”) és a beteg gyermek apjának könyörgését (Mk 9,24b – „Hiszek, segíts a hitetlenségemen!”)?

Énekeskönyvi besorolása szerint ez bűnbánati ének. De nem csak az, hiszen utolsó sorai felemelik tekintetünket, és megváltásunk végső reménysége batorítja és erősíti meg szívünket: „Egyedül tebenned bízom, / S egykor téged, én Jézusom, / Ott, hol bántat nincs többé, / Láthatlak mindörökké.”

■ ITTÉS JÁNOS

CANTATE

as korálkantátáját második lipcsei évében, 1724-ben írta a Szentháromság vasárnapja utáni 14. vasárnapra, az aznapra kijelölt igehely (*Tíz leprás meggyógyítása*; Lk 17,11–19) miatt a gyógyítást jobban hangsúlyozva az eredeténél.

Láthatjuk, hogy a szöveg keletkezéstörténetében és továbbélésében nem minden részlet tisztázott, mindez azonban mit sem változtat az ének fő mondanivalójának örök érvényén. Ezt leghívebben talán az eredeti 11. versszak adja vissza: „Már tudom, lecsendesít / Én háborgó szívemet, / És híven megteljesít / Kegyes ígéretedet, / Hogy az egész kelek földön / Sehoh senki el ne vesszen, / Sőt mind örökké éljen, / Csak hogy tebenned higgyen.” (ZMKb 116)

■ HALÁSZ-TÁBORSZKY GYÖRGYI

Huszonnégy óra – önmagunkról

A Déli Egyházkerületben az ordinációjuk kerek évfordulóját ünneplő aktív lelkesek időről időre átélhetik egy hivatásgondozó nap keretében az „igenben”, Isten igenjében való megerősödést. Sokszínűségüket jól tükrözte, hogy különböző ideje (tíz, tizenöt, huszonöt, harminc, harmincöt éve) és különböző helyzetben szolgáló (gyülekezeti, iskola-, főállású hitoktató és tábori) lelkesek vettek részt a *Gáncs Péter* püspök, *Szabóné Mátrai Marianna* püspökhelyettes és *Csáky-Pallavicini Zsófia* pszichológus által vezetett alkalmon március 6–7-én Piliscsabán.

Ez a huszonnégy óra lehetőséget adott az elcsendesedésre, megállásra, befelé fordulásra; kérdéseket vetett fel a szolgálat örömeivel, terheivel kapcsolatban; felkínálta a fraternitás megélését az őszinte beszélgetések során, illetve útmutatást nyújtott olyan igéken és szimbólumokon keresztül, melyek személyessé, kézzelfoghatóvá váltak.

Mi volt az a játék, amelybe gyermekkorunkban igazán belefeledkeztünk – átéljük-e ezt az önfeledtséget szolgálatunkban is? Teljes lényünkkel éljük-e meg hitünket, vagy csak életünk egy részét engedjük át az Úrnak? Tudatosan megteremtjük-e a szent tereteket és időket – különösen is, ha fáradunk? Tudatában vagyunk-e annak, hogy Isten nem változik, de mi igen, ezért az Istennel való kapcsolatunk folyamatosan fejlődik? Bűneink alatt összetörve megtapasztaljuk-e, hogy szolgálatunknak nem a mi vélt tökéletességünk, hanem Isten az alapja?

A fontos bibliai alakok közül néhányra felhívták a résztvevők figyelmét. Pétert azért kapcsolatlátnak hívta el Jézus, hogy halásként szerzett tapasztalatait új minőségben kamatoztathassa. Ábrahámmal Isten többször is megkötötte – ugyanazt – a szövetséget, hiszen az átélte események, kerülő utak után szükségére volt a megerősítésre. Illés pedig a pusztában testi-lelki útravalót kapott az Úrtól az előtte álló, erő feletti úthoz.

Szemléltető szimbólum volt a víz, mely a töltekezés szükségességére emlékeztet; a tűz, amely a bennünk égő, de minket el nem emésztő isteni erőt is hirdeti; és a világítótorony, amely biztonságot kínál a veszélyben lévőnek, de felelősséget kíván az őrállótól.

Emlékezetes volt a hivatásgondozó nap zárása is. A lelkesek kettesével részesültek áldásban, hiszen Jézus sem egyedül küldte ki tanítványait. Átvehették továbbá *Anselm Grün* *Hogyan kerüljük el a kiégést? – Lelkünk életet adó forrásai* című könyvét, melyből sok gondolat hangzott el a program során, és egy falat mindenkinek jutott a lángosból, amely személyessé tette az Illésnek szóló isteni bátorítást.

Nagymamám halála óta ez volt az első péntek délután, amelyet nem nagypapámmal töltöttem. Nehéz volt elindulnom Piliscsabára, de hálás vagyok e huszonnégy óra minden áldásáért...

■ HULEJ ENIKŐ

Ülésezett az emlékbizottság

► Az idei első ülését március 4-én tartó reformációi emlékbizottság ezúttal is sokszínű tervek megvalósítását támogatja. Az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalában zajlott értekezlet fő feladata a turisztikai, missziói, tudományos, teológiai kiadványtervek megvitatása volt. Az emlékbizottság *Szemerei Jánosnak*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspökének az áhítata után kezdte meg munkáját.

A testület négy kiadványtervet vett napirendre. Az *Evangélikusok Budapestén* munkacímű, tudományos igényű, de egyben turisztikai és missziós célokat szolgáló kötet a tervek szerint 2017-ben, a reformáció elindulásának ötszázadik évfordulóján jelenik meg. Szerkesztői *Zászkaliczky Zsuzsanna* és *dr. Kertész Botond*, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos munkatársai. A kötet két részből áll majd, és a *Zsidó Budapest* című sikerkönyv mintájára formálódik, szócikkkel, sok képpel és térképekkel. A mai Budapest evangélikus emlékeit (egészében napjainkig) földrajzi rend szerint fogja tárgyalni. Kertész Botond elárulta, hogy egy audiovizuális melléklettel is szeretnék kiegészíteni a kiadványt.

Evangélikus kézikönyvsorozat indul a bizottság támogatásával. A háromkötetesre tervezett mű első két része a magyarországi evangélikus templomépítészeti mutatná be fekete-fehéren, tanulmányokkal és ötszáznyolc lutheránus templom topográfiaival. A kétnyelvű (magyar és angol) sorozat harmadik kötete a templomok belsőépítészetről fog szólni. A tervezet kidolgozója az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója, *dr. Harmati Béla László*.

A *Luther válogatott művei* című sorozat újabb kötete, a *Prédikációk* vár-

hatóan reformáció ünnepe körül jelenik meg – tájékoztatott *Kendeh K. Péter*, a Luther Kiadó igazgatója. Tervben van egy zsebkönyvsorozat indítása is, amelynek darabjai a válogatott művek már megjelent vasos kötetiből közölnek szemelvényeket.

A testület tagjai tanácskoztak *id. Fabiny Tibor Luther Márton végrendelete* című kötetének újbóli kiadásáról. A művet három nyelven (magyarul, németül és angolul) publikálnák.

Az ülésen szó esett egyházunk külföldi megjelenéseiről is. „Júniusban, a stuttgarti Kirchentagon szeretnénk felhívni a figyelmet a *Luther-rajzfilmre*” – fogalmazott *Fabiny Tamás*, az emlékbizottság elnöke. Több helyről is érkezett támogatás a rajzfilm elkészítéséhez: a magyarországi német nagykövetség, a Lutheránus Világszövetség és a Vesztfáliai Protestáns Egyház ajánlott fel nagyobb összeget. A *Luther Márton* életéről szóló rajzfilmet német nyelvre is szinkronizálják.

Egyházunknak lehetősége lesz bemutatkozni a 2017-es wittenbergi reformációi világtalálón.

Pap Kinga Marjatta beszámolt a lezárult színpadimű-pályázatról. A testület tagjai gondolkodtak továbbá a 2016 tematikáját (*reformáció és nemzet*) hirdető plakát jelmondatáról.

■ BALLA MÁRIA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Birdman – avagy a mellőzés meglepő ereje

A 87. Oscar-díj-átadó ünnepséget február 22-én tartották Hollywoodban. A legjobb film kategóriában a mexikói *Alejandro González Iñárritu* által rendezett *Birdman* kapta a fődíjat. Ebben az írásban azonban nem a filmipar nagy érdeklődéssel kísért seregszemléjéről lesz szó, hanem a nyertes filmben megjelenített problémáról.

A *Birdmannek* már az alcíme is meghökentető, és felkeltheti érdeklődésünket: *A mellőzés meglepő ereje*. A mellőzöttség olyan állapot, amelyet sok ember él át, amelytől sok ember szenved, és amelyből sokan keresnek kiutat. Amikor az ember azt tapasztalja, hogy alábbhagyott iránta az érdeklődés, vagy belülről érzi, hogy fogyatkozik az ereje, megkopik a szépsége, és fogy a népszerűsége, ezt fel kellene valahogy dolgozni.

Nem egyszerű feladat. Aki kikerül a reflektorfényből, annak a sötétségben káprázik a szeme. Aki egykor ott volt a nyüzsgő embertömeg közepében, de kisodródott a perifériára, az mély ürességet, magányt és bizonytalanságot él át...

A film főhőse *Riggan Thomson* (*Michael Keaton* alakítja) egykor népszerű filmszínész, aki legismertebb szerepében – *Birdman* – egy legendás képregényhőst testesített meg. Mára megöregedett, és nem találja a helyét. Szenvet a mellőzöttségtől és az elfelejtettségétől. Ebből a fájdalmas helyzetből megpróbál kitörni: ír egy darabot, melynek a főszerepét is eljátszaná a Broadway-n a maga kibérelte színházban.

Kiderül, hogy nem felejtették el, sőt éppen az ő szereplése miatt hatalmas az érdeklődés a darab iránt. A probléma megsemmisül, amit ilyen egyszerűen. A lélektani küzdelem a filmben végig megmarad.

Merthogy nem egyszerűen a siker, a népszerűség, a külső érdeklődés – vagyis a környezet visszajelzéseinél – hiánya okozza a lélek belső nyugtalanságát, bár a létrejöttében kétségtelenül szerepe van.

A néző világosan látja, hogy a probléma fókuszpontja máshol van. Egyrészt a főhősre ráégett egykori szerepe, amelyet nem képes elengedni. Másrészt a szerep mellett a múltjába is beleszorult, és emiatt nem képes a jelenben otthonra találni. Még mindig és mindenben az egykori élményeket keresi. Éjszakai és nappali álmaiban repül, dühkitörései alkalmával úgy érzékel, mintha természetfeletti erejével hatalmas tárgyakat mozgatna... Eközben valós, mindennapos ügyeiben, emberi kapcsolataiban hibát hibára halmoz. A kívülálló jól látja – amit ő belül bizonyára nem képes érzékelni –, hogy a problémáját saját maga gerjeszti.

A film kapcsán azon tűnődtem el, hogy ez a mesészerű történet milyen sokféle formában bukkan fel a mindennapi életben. Sok embert kínozhat – és nem feltétlenül csak öreg filmszínészeket. Mert nemcsak film-szerep éghet rá egy emberre, hanem ezernyi más szerep is. Ráéghet egy társadalmi szerep, vagy éppen munkahelyi, családi vagy akár egyházi is.

Egy lelkes kollégákkal együtt töltött alkalom tapasztalatait elemezve döbbenem meg azon, hogy a lelkes szerep is mennyire bekebelezheti az embert. A Luther-kabát is rá tud égni – és néha sajnos rá is ég – viselőire. Itt nem arról a helyes viszonyulásról beszélek, amikor a lelkes teljes szívvel lelkes, és őszinte meggyőződéssel vállalja azt, amit képvisel, hanem arról a túllendülésről, amikor a lelkes szerepben feloldódik és eltűnik az ember. Ha a bű-

nös és menthetetlen óember tűnne el ilyenkor, az rendben volna, de sajnos nem ez szokott bekövetkezni. Aminek nem volna szabad elvesznie, az az, amit az „emberség” szón értünk.

Birdman a szerep és a múlt fogságának börtönében él. Ugyanúgy, ahogy a valóságos életben is sokan. Az agg egykori katonatiszt alkalmanként ünnepélyesen felölti díszegyenruháját. Igaz, hogy már csak történelmi emlék, mert a seregben rég kivezették a használatból, de őt a régi szép időkre emlékezteti. Egykor valaki volt, és számára a ruha ezt hozza vissza. Egykor sokan lesték a kívánságát és teljesítették a parancsait, ezért minden beöltözés utazás a dicső múltba... Milyen sokan vannak, akik a múlt emlékeit tartják görcsösen maguk előtt, és ettől nem látják, nem érzékelik a jelent!

Van, aki nem tud hova visszautazni, ezért a szerepet maga építi fel. Emlékszem az egyik szülőtársra, aki az egészségügyben dolgozott. Mint később kiderült, a ténylegesnél jóval magasabb beosztású embernek adta ki magát. Feltételezhetően nem volt elégedett a helyzetével, ezért létrehozott egy vélt valóságot, amely közelebb állt a vágyaihoz. Egy ismerősöm is eszembe jutott, aki az érettségi találkozóra azért kérte kölcsön a főnöke autóját, hogy lássák, milyen sokra vitte...

Szomorú szerepjátékok ezek. Az a legnagyobb baj velük, hogy nem emelnek ki abból a helyzetből, amelyből az ember ki szeretne jutni. Sőt. A maguk dialektikája szerint ezek a játszmák éppen a tényszerű és a vágyott valóság közötti szakadékba rántják az érintettet.

Nem eltemetni kell az emlékeket vagy a vizionált valóságokat, hanem

a helyükre tenni. Mert ezek fontosak, értékesek a maguk helyén. Akár erőt is adhatnak. Ha a helyükre kerülnek, akkor nem gátként működnek, hanem erőforrássá válhatnak.

Szembe kell nézni a tényekkel. Az idő múlásával, erőnk fogyatkozásával, öregedésünkkel, korlátainkkal, a világ változásával – és egyáltalán a mulandóságunkkal. A bizonytalan helyett biztos kapaszkodót kell keresni. Mert a letűnt dicsőség visszaerőszakolása vagy a soha nem is létezett, vágyott szerepekbe való belebújások nem képesek bennünket megtartani.

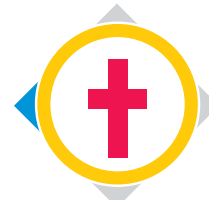
A film alcíme azt sejteti, hogy a mellőzöttségből valamiképpen erő generalódhat. Generalódhat, de ehhez elsőként az illúziók emelkedett világából le kellene szállni a földre. Második lépésként pedig szembe kell nézni a jelen realitásaival, és akkor a kivezető út is láthatóvá válik.

Mi Jézus Krisztust ismerő emberek, tudhatunk az igazi erőforrásról, a reményről, a megújulás lehetőségéről.

A bibliai tanítás alapján azt valljuk, hogy életünknek nincs egyetlen olyan része sem, amely a bűn miatt ne romlott volna meg. „Emberségen” – amelyet keresünk belől, és amelyről magam is azt irtam pár sorral feljebb, hogy a szerepeink alatt meg kellene maradnia – az Istentől kapott jót, az érdek nélküli segítőkészséget, az erő és segítő odafordulást értjük. Ez az igazi emberség talán nem is az emberben, hanem az Emberfiában megtalálható vonásokra utal. *Pilátus* ezt fedezhette fel, amikor Jézus kihallgatásán így szólt: „*Ecce homo*” – „*Íme, az ember!*”

Jézusban Isten emberi testben jelent meg a földi élet színpadán. Nem égett viszont rá a szerep. Érző lelkű, az elesetthez, a rászorulóhoz odafor-

ÉGTÁJOLÓ

dulni képes maradt mindvégig. Ő nem sajnáltatta magát az itteni mostoha viszonyokért, nem emlegette, hogy mit hagyott ott a mennyben... Segíteni jött, és elkészítette azt, amiért jött, hogy fel- és megszabadítson minden fogságunkból!

Pál apostol így ír erről a híres Krisztus-himnuszban: „...*ő Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóvá lett, és magatartásában is embernek bizonyult; megaláztatta magát, és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért fel is magasztalta őt Isten mindenek fölé, és azt a nevet adományozta neki, amely minden névnél nagyobb, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, menyeieiké, földieké és föld alattiaké; és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.*” (Fil 2,6–11)

Szemerei János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Márciusi vénség

► Folytatás az 1. oldalról

Elég jól emlékszem még a '80-as évek március 15-ére – amikor persze már lehetett ünnepelni. A felfokozott várakozásra és izgalomra, hogy nemsokára kitűzhetem a kokárdámat. A büszkeségre, hogy nekem is van, és általa részese lehetek valami nálam nagyobb egységnek. Az ünneplőruhára, amelyet mindig felvettünk apámmal, és fura módon emlékeimben akkoriban mindenki ünneplőben rótt Szeged utcáit. A közösségre, amely nagysága ellenére mérhetetlenül több volt mint pusztá tömeg. Hasonló élményben 2000 után talán csak Csíkszeredán volt részem.

A szabadság tényleg csak akkor jelentene számunkra valamit, amikor épp nem vagyunk a birtokában?

Egyébként nem hiszek a forradalomban. Már viszonylag zsenge koromban a történelem pusztán felületes tanulmányozása is meggyőzött arról, hogy a forradalom szinte mindig felfalja saját gyermekeit: a lánglélekű forradalmárok, ha elég időt kapnak, oly könnyen lényegülnek át könyörtelen diktátorokká.

Az „ahol gyalulnak, ott hullik a forgács” cinikus bölcsessége sem tett rám túl jó benyomást: katonaként, lelkészként és fiatal apaként sem tudok megbarátkozni a „járulékos veszteség” fogalmával továbbra sem. Az én szeretteimet senki ne merje forgácsnak tekinteni mégoly lánglélekű, forradalmi hevületében sem. Rádadásul a javak – legyenek materiális, társadalmi vagy politikai jellegűek – erőszakos elvétele és újraelosztása mindig gyűlöletet és neheztelést szül a kisemmizettek részéről, ami csírájában hordozza az ellenforradalom magjait. Kész is a *circulus vitiosus*, bezárult az ördögi kör.

Van ebből kiút? Lehet a hatalmat úgy gyakorolni, hogy abból szabadság szülessen?

Számomra a szabadság kérdése végérvényesen összefüggött az igazsággal, hogy azt Jn 8,32-ben Jézus megfogalmazza: „...megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket.”

Hiszek tehát a javak jézusi újramegosztásában: a hatalomról a felismert igazság tükrében körvonalazódó, önkéntes lemondásról.

Igen, a gazdag ifjú megszegyenülten elsomfordált, viszont tudunk egy bizonyos Zákéusról is, aki négyzseresét

adta vissza annak, amit másoktól elvett. Van remény. Ilyen értelemben pedig érdemes megemlékezni az 1848-ban ősi kiváltságairól önként lemondó nemességről vagy az egyházi tized beszedésétől elálló papságról is.

Ehhez persze nem elég a pusztá forradalmi hevület. A szellem forradalmához idő kell, érettség és pallérozott elme. Hiszek tehát a lassú építkezésben. Az olvasásban, a tanulásban, a szellem finommechanikájára figyelő alázatban.

Hiszek a reformkor építkezésében, *Széchenyi István* és *Deák Ferenc* örökségében. (Akiket szintén ott találunk az első felelős magyar kormány minisztereinek sorában.) A hatalommal járó felelősségben. A mindenképp, a hatalomból való kirekesztettekért és a hatalmasokért is vállalt felelősségben. Amihez az is hozzátartozik, hogy a hatalmat nem vetjük oda a törtető hiénának, hanem csak a felelősséghez már felnőtt, azzal már megbirkózni képes embernek. Eligazító például arra gondolni, hogy a reformáció mellé álló protestáns fejedelmek sem osztogatták nyaklól nélkül a hatalmukat: helyette oktatási intézményeket, iskolákat, egyetemeket alapítottak.

És végül, hiszek a példaképekben. *Kossuth*, *Petőfi*, *Görgey* – hogy csak a leghíresebb evangélikusokat említsem. Akik fölemelik, fölfelé vonzzák a tekintetet, a szívet és a lelket. Mert aki lefelé tekint, az önmagát is lefelé fogja megvalósítani.

A magyar nemzet születése fölött bábáskodó forradalmunk és szabadságharcunk pedig bővelkedik ilyen példaképekben. A közteherviselés bevezetése, a törvény előtti egyenlőség biztosítása, sajtószabadság és így tovább: elődeink olyan gondolatokat fogalmaztak meg, amelyek a mai napig sem vesztek jelentőségükből. A nemzet szabadságáért pedig képesek voltak felülemelkedni eltérő temperamentumukból és személyiségükből fakadó nézetkülönbségeikben, félretenni vélt vagy valós sérelmeiket, és összefogva, közösen munkálkodtak, hoztak valódi áldozatokat a szent cél érdekében.

Megfakultak volna '48-as ikonjaink, hogy ma már csak az öregek szemében tükröződik ez a tudás? Nem, nem ők fakultak meg, hanem nekünk kellene fölönünk hozzájuk. Lassú, de kitartó építkezéssel.

Magyarországon nyílt meg Európa első keresztény női börtönkörlete

► **Keresztény szellemiségű börtön? Megtérés, hitre találás a büntetés leltése alatt? A Magyar Testvéri Börtöntársaság szervezésében Magyarország harmadik APAC-körletét adták át március 6-án a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben.**

Magyarországon immáron a harmadik keresztény szellemiségű, úgynevezett APAC-körlet átadójára került sor. 2008-ban a váci börtönben alakították ki ilyen részleget, majd Tiszalökön is megnyílt egy; jellegzetesen

ben kiemelte, hogy egy európai uniós pályázat keretében nyílt lehetőség a tiszalöki és a pálhalmi körletek kialakítására. „A pályázati forrás azonban nem lett volna elegendő, a megvalósításhoz szükség

ségük, hogy bennük keresztény alapelvek szerint élék mindennapjaikat az elítéltek. A Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben most átadott körlet azonban abban is különleges, hogy itt női elítéltek töltik szabadságvesztésüket.

Az átadóünnepségen – *Oláh László* börtönlelkész köszöntőjét követően – *Szabó Ferenc* református esperes az 51. zsoltárt idézve, Dávid történetén keresztül világított rá arra, hogy bár az ember bűnös, mégis, a kegyelem lehetősége ott áll előtte: „Dávid szembenézett önmagával: nem az enyhítő körülményeket sorolta, hanem Istenhez fordult. Ezt a reménységet kell nekünk is képviselnünk, hogy a szabadságvesztésüket töltők is az igazság követését válasszák” – fogalmazott az esperes.

„A reintegrációnak, azaz a szabaddult társadalomba történő sikeres visszailleszkedésének egyik meghatározó pontja lehet az APAC-körlet, hiszen ezekben a testvériség, a keresztény alapelvek szerint élnek az elítéltek” – fogalmazott *Csöti András* bv. vezetőrnagy. „A büntetés-végrehajtás intézménye oldaláról azt tartjuk a legfontosabbnak, hogy aki jó irányba akar változni, annak minden segítséget megadjunk ehhez. Az APAC-körlet lehetőséget teremt arra, hogy a változás pozitív iránya valóban kézzelfoghatóan érzékelhető legyen” – mondta az országos parancsnok. *Roszik Gábor*, a Magyar Testvéri Börtöntársaság elnöke beszéd-

tértek és keresők közössége legyen, olyanoké, akik nyitottak Isten ígéjére.” Az evangélikus lelkész ugyanakkor hangsúlyozta, hogy e körletek arculatának egyik meghatározó eleme a családdal való kapcsolattartás, így lakóik a havi egy családdal beszélő helyett három alkalommal is találkoznak hozzátartozóikkal.

A pálhalmi intézet parancsnoka, *Balázs Péter* bv. dandártábornok kiemelte: „A most átadott, tizenkét férőhelyes keresztény körlet kialakítása nem ért véget. Ez az út kezdete. 1990 óta látjuk, hogy az egyházaknak a börtön falain belüli jelenléte a bent lévők reménysége. Ezért bízunk benne, hogy a jövőben tovább tudjuk majd bővíteni a körletet.”

„Legyen jelen a Biblia lelkisége, a megtapasztalható kegyelem” – fogalmazott *L. Molnár István*, a református börtönmisszió vezetője, amikor az APAC-körlet számára egy Szentírást adományozott. A református lelképásztor elmondta: „A börtönmisszió immáron nem ismeretlen fogalom; a missziósok, lelkészeket megbecsüli az intézmény. A mai világnak ismeretekre van szüksége, a Szentírás tanulmányozása pedig lehetőség Isten megismerésére. Válgjon ez a körlet oázissá, ahol nemcsak egymással, hanem Istennel alkotnak közösséget a jelenlévők” – fogalmazott.

Ezután a körlet tizenkét lakójának előadása következett, majd az átadóünnepség résztvevői megtekintették a zárkákat.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Rabságban is szabadon

A hivatalos megnyitót követően *Magyari Mártonnal*, a Magyar Testvéri Börtöntársaság ügyvezető igazgatójával tértünk vissza az APAC-körlet foglalkoztatóterembe, ahol a lakók már meg is fogalmazták első kérésüket: „Szeretnénk, ha egy üzenetet is kaphatnánk a ma kapott Bibliába, hogy az utánunk jövők is lássák: ez a Szentírás a kezdetektől itt van.”

A beszélgetésből kiderült, hogy nagy kiváltságot jelent a körletben lakni, nemcsak azért, mert alapvetően csend és nyugalom jellemzi, hanem azért is, mert élhetőbb a környezet. A zárkákban például lehet virág, szőnyeg, kép, de a legnagyobb különbségre az mutat rá, hogy volt, aki tizenhét fős zárkából érkezett, itt pedig háromgyas szobák vannak. Emellett természetesen kiemelten fontosak a gyakoribb családi beszélők, hiszen az otthoniakkal való kapcsolattartás sokkal szorosabb lehet ezáltal.

„Tudom, hogy nem hiába kerültem ide, és ez nemcsak a szabadságvesztésre vonatkozik, hanem az egész életemre is. Korábban nem

hittem semmiben, a pénzt hajtottam, szerettem volna minél többet belőle. Most minden istentiszteleten jelen vagyok, naponta lapozom a Bibliát” – fogalmaz egy idősebb hölgy. Egy fiatalabb hozzászólás: „A családi beszélő istentisztelet is lesz, ami azért is jó, mert régebben sem ért, sem a családom nem kötődött Istenhez. Én mára megtapasztaltam, hogy Isten jó, és engem, bűnös is szeret. Ehhez be kellett kerülnöm a börtönbe. Remélem, hogy a beszélő a családom is meghallja az ő hívását.”

Mint kiderült, gyakorlatilag több mint öt hete működik Pálhalmán az APAC, ezalatt a körlet lakóinak sikerült közösséget alkotniuk. Az egyik elítélte felidézte, hogy ő fiatalkorában sokat járt szüleivel gyülekezetbe, aztán mindig jött valami vagy valaki, ami vagy aki miatt elmaradt. „Be kellett jönnöm, hogy ténylegesen rádőbbsenjek: a valódi, az Istennel közös útról nem szabad lelépni. Ez a büntetés, hogy itt vagyok, valójában helyrehozott. Most már tudom, hogy egyedüli támaszom az Úr.”

HIRDETÉS

Missziói pályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Evangélicizációs és Missziói Bizottsága pályázatot ír ki az evangélikus gyülekezetek és egyházmegyéek missziói munkájának támogatására.

Pályázni lehet missziói programok vagy missziói kiadványok megjelentetésének a támogatására. Előnyben részesülnek azok a pályázatok, melyek hangsúlyosan evangélicizációs és missziói tartalmat hordoznak. (Az ifjúsági munkát az MEE Ifjúsági és Gyermekbizottsága által kiírt pályázat segíti.)

Pályázati keret: 3,5 millió Ft. A legmagasabb megpályázható összeg 80 000 Ft. **A pályázatok beérkezési határideje:** április 30.

A benyújtott pályázatokat az evangélicizációs és missziói bizottság delegált tagjai bírálják el. A támogatottak listája az *Evangélikus Életben*, a missziói központ honlapján és a *Fraterneten* is megjelenik. Az eredményről külön értesítést nem küldünk.

A támogatás kifizetése, átutalása május 31-ig történik meg.

Pályázni csak hiánytalanul kitöltött hivatalos űrlapon lehet. Az űrlap az *Evangélikus Missziói Központ* címén igényelhető: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38. E-mail: evmis@lutheran.hu.

Szabálytalanul kitöltött és határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadjuk el. Azok a gyülekezetek nem pályázhatnak, amelyek az előző év(ek)ben nem számoltak el a pályázaton nyert támogatással.

A pályázatot az Evangélikus Missziói Központ címére kell beküldeni. Aláírt és lebélyegzett pályázatot szkennelve is elfogadjuk.

A pályázattal 2015. december 15-ig kell elszámolni.

Az elszámolás tartalma: beszámoló a megvalósult programról/kiadványról és az (összesített) számlák másolata. Az elszámoláshoz űrlapot nem küldünk. Az elszámolást a missziói központba kell eljuttatni. Amennyiben a pályázó a kapott összeggel nem számol el, a következő években nem pályázhat, és a támogatást vissza kell fizetnie.

Az APAC betűszó az *Association for the Protection and Assistance of the Condemned* nevéből származik; a szervezete magyarul: *Szövetség az Elítéltek Védelmére és Támogatására*. Ma már több európai ország büntetés-végrehajtásában működik a Brazíliából indult kezdeményezés elvein nyugvó körlet.

Az APAC egy keresztény világnézetben alapuló rendszer, filozófiájának központjában a közösség, ezen belül is a család áll. A segítő, reszocializációt támogató folyamat tervezésébe, irányításába bevonja az elítélteket, a családokat és a civil segítőket. Ez abból a látásmódból fakad, hogy a börtönügy kérdését komplexen, össztársadalmi problémaként fogja fel, és a megoldást is egy összetett együttműködési rendszerben képzei el – az alábbi alapelvek szerint:

1. Az ember nem egyenlő a bűnével. (Öld meg a bűnt, és mentsd meg az embert!)
2. A fogvatartottak talpra állásának kiemelt feltétele az egészséges családi élet kialakítása, illetve helyreállítása (felismerve, hogy a szocializáció, így a reszocializáció leghatékonyabb alapegysége is a család lehet).
3. A civil segítő, a hozzátartozók és a fogvatartottak családmodellszerűen, együtt hozzák meg döntéseiket.
4. A tisztelet, a bizalom és a felelősségértet kulcsfogalom az eredményes reszocializációban.
5. A fegyelemnek a szeretet egy másik kifejezésékként kell szolgálnia, amely az ember felelősségérzetében gyökerezik, és családja egy másik tagját érinti.
6. Hit abban, hogy a változás lehetséges.
7. Krisztusnak az ember felé forduló szeretete az alap, amelyre a program épül.

Csendesen az óceán partján

Március 15. Vancouverben

► A Csendes-óceán partvidékén fekvő Vancouver a világ egyik „legélhetőbb” városának tartják. A milliós nyugat-kanadai metropolisz ideális fekvése és kellemes hőmérséklete vonzza az odatelepülőket, utcáin színes forgatag és bábeli nyelvezavar uralkodik. Vancouverben és környékén mintegy harmincezer magát magyar származásúnak valló ember él, a közösségi életben viszont csak töredékük vállal szerepet. A gyökereit őrző magyarság izgalommal készül a március 15-ei ünnepségre. A jeles napot *Wetzel Tamás* nemzetpolitikaért felelős helyettes államtitkár is megtisztelti jelenlétével.

A Vancouveri Magyar Kulturális Egyesület meghívására – egy hosszabb kanadai körút végállomásaként – február végén érkeztem feleségemmel a városba. Első programunkként a Magyar Ház nosztalgiaklubjának ebédnél összekötött műsorai délutánjába csöppentünk.

A közösségi épület nagyterme az eseményre zsúfolásig megtelt, a mintegy kétszázötven vendég a szépen terített asztaloknál ünnepi ruhában várta a műsor kezdetét. Nem hiába: a többórás színvonalas program bármelyik hazai rendezvényszervező becsületére vált volna. A színpadon klasszikus zenei számok, kabaréjelenetek, villámtréfák, szonok váltották egymást, a közönség pedig hálás szívvel tapsolta meg a közülük való fellépőket, a műsorvezetők kedvességét, könnyedségét. A jó hangulatot a helyben készült ízletes ebéd is fokozta; a lazacos előétel ugyan már a befogadó ország csemegéje, a töltött karaj és a farsangi fánk viszont tagadhatatlanul a magyar konyhára utalt. A pazar menühöz tokaji bor dukált.

– A kis közösség gazdag kulturális életet él – büszkélkedik egyik vendéglátónk, *Párdányi Miklós*, a Vancouveri Magyar Kulturális Egyesület elnöke. – Két táncsoportunk van, a gyerekek együttese *Csárdás*, a felnőttek *Forrás* névre hallgat; utóbbihoz talpalávalót adó zenekar is tartozik. Színtársulatunk is nagy népszerűségnek örvend. Nyugdíjascsoportunk havonta kétszer tart találkozót; a Nimród csoport tagjait a vadászat-halászat és a természetjárás szeretete köti össze. Minden hivatalos magyar ünnepet évtizedek óta megtartunk, az otthoni jeles napokról itt,

az óceán partján is megemlékezünk. Nálunk talán az ünnepek sora eggyel, a trianoni emléknappal egészül ki. Idén a mintegy négyszáz tagot számláló egyesület március 15-ét egy egyfelvonásos darab bemutatójával ünnepli meg.

A kanadai magyar kulturális élet Vancouverben lelkes szervezőinek köszönheti a gazdagságát, akik csendesen teszik a dolgukat. *Dr. Mészáros Margit* a Magyar Házban a főellenőri tiszteletet tölti be, de a szervezet kulturális életének is aktív részese. Az elmúlt évben az '56-os műsorban debütált rendezőként; a prózai-verses megemlékezés sikere után idén március idusát kívánja emlékeztetést tenni. A debreceni Csokonai Nemzeti Színház előadása nyomán az *Olvastam, költőtárs* című, *Arany János* és *Petőfi Sándor* barátságának emléket állító egyfelvonásost rendezi.

– A két költőfejedelem életútja – mint irodalomkedvelőre és történészre is – nagyon nagy hatással volt rám. A *Toldit* a magyar irodalom egyik legnagyobb művének tartom, s *Petőfi* életművének gazdagságát is csodálom; a fiatal lélek és az idős ember ábrázolásában is tökéleteset alkotott – emlékezik az előadás ötletének születésére a műsor színpadra álmódója. – A végleges anyag összeállítását gondos kutatómunka előzte meg. A költők verseit és levelezését többször elolvastam, s a színdarabot az itteni közönség izlését ismerve, kiegészítésekkel öntöttem végső formába.

Az elmondottakból úgy tűnik, mozgalmas előadás születik, gyermektáncbetét, toborzó tánc, illetve az *Arany Lacinak* szóló vers színesíti az előadást. Mintegy tíz ember vállal nyugszik a be-

mutató, mindenki benső énjét viszi a világot jelentő deszkákra. A kétszemélyes darab művészei is teljes odaadással készülnek a premierre: *Ollé Attila*, a lánglélkű forradalmár-költő megszemélyesítője hetek óta növeszti szakállát és bajuszát, és a rádiós *Molnár László* külsője is egyre jobban hasonlít nagyszalontai példaképére.

Petőfi alakítója szintén az Alföldön, Szolnokon született, s tizenegy éve él a kanadai városban. Már a kezdetektől bekapcsolódott – a táncsoport mellett – Thália tanítványainak a munkájába is. Gyakran felkérlik versek felolvasására, így kézenfekvő, hogy ő alakíthatja az egyik poétát.

– Otthon gyakran indultam versmondó versenyeken – idézi fel a poézishez való kötődését *Petőfi* megformálója. – Egyik példaképem *Cseh Tamás* volt, így hamar megtanultam gitározni is. Több lemezét játszottam, rendezvényeken vagy akár a táborozás mellett is szívesen szórakoztatom velük a hallgatókat. A nemrég elhunyt előadó emléket a darabban is becsempésztem: a színelőadás *Cseh Tamás* és *Bereményi Géza* szerzeményével, a *Petőfi halálával* ér véget.

A magyar színházzal Vancouverben jelentős hagyományokra tekint vissza: tudomásunk szerint itt található az amerikai kontinens egyetlen folyamatosan működő magyar teátruma, és tavaly ünnepelte negyvenedik születésnapját. Az ünnepekre létrehozott amatőr fellépések idővel professzionális előadásokká nemesültek. Többek között a *János vitéz*, a *Légy jó mindhalálig* és *Goldoni Chioggiái csetepaté* című művének sikeres színrevitele szerepel a krónikákban. Az emlékkönyvekben többször felbukkan *Hegedős György* Jászai Mari-díjas művész neve, aki a lelkes csapatot társulattá formálta. A „színingazgatói” stafétabotot néhány éve *Pór Gabriella* vette át.

„*Petőfink*”, *Ollé Attila* a Magyar Házban a szolnoki *Tisza Táncegyüttesben* megszerzett táncudását is kamatoztatja. A *Forrás Együttes* munkáját a legjobb magyar koreográfusok segítik; a hazai vendégművészek általában egy hétre érkeznek, és intenzív munkával tanítanak be több számot.

Ilyenkor nem unatkoznak a táncosok: a napi munka után lépnek a táncparketre, s a hétvégéjüket is feláldozzák a közös tanulás érdekében.

A messziről érkezett tanítóknak nincs könnyű dolguk, a nemek szerinti megoszlás ugyanis igencsak a hölgyek javára billen: huszonöt lányra három–nyolc férfi jut. Így a fellépéseken a lányok sűrűn váltják egymást, a férfiak viszont állandóan színen vannak. A szebbik nem daltudása is figyelemre méltó. Noha sokan közülük már csak törlik a magyart, a színpadon akcentus nélkül énekelnek teli torokból.

Az utánpótlást a gyermekek tíz-tizenöt fős csapata adja évtizedek óta; a *Csárdás Együttesbe* az egészen picikről a tizennégy éves kis felnőttekig járnak lelkesen a próbákra. Sokan a csapatban sajnos már nem vagy rosszul beszélnek szülei nyelvét, így az együttlét egyben nyelvgyakorlásul is szolgál.

Az egyesület a terem biztosításával támogatja a legfiatalabbakat, a szülők egyedül a táncoktató bérét adják össze. A kicsik oktatója *Miklós Lajos*, aki korábban a felnőtttegyüttes munkáját is vezette. A fiatalok tudásukat máshol is bizonyíthatják: a nyugat-kanadai néptáncfesztiválon rendszeresen jó eredménnyel szerepelnek.

A felnőtt táncosok körében most nagy az izgalom, az együttes Magyarországra készül; a 25. jászberényi csángó fesztiválra kaptak meghívást. Ezt követően a csapat felkerekedik, és Erdélyországba utazik; a táncos lábúak a gazdag népi tradíciójú Csíkmadarason táboroznak majd. A gyökerek adnak újult erőt a magyar hagyományok ápolásának a messzi távolban is.

A nemzeti ünnep fontos összetartó erő Vancouverben is; az emberek várják, készülnek rá, örülnek, hogy ünneplőbe öltöztethetik szívüket.

– Március 15. a közösségért érzett önzetlen felelősségvállalás napja – fogalmazza meg *Szigeti Miklós*, a vancouveri Első Magyar Református Egyház lelkipásztora. – Egy olyan értéke, amelynek ápolása különösen fontos individualizálódó társadalmunkban, bárhol éljünk is a világban. Pedig egy közösség sem képes létezni áldozathozatal nélkül. Hiszünk, Isten nem véletlenül adta nekünk ezt a nyelvet, kultúrát, szellemi örökséget. Szeretnénk ezt a gazdagságot megőrizni és továbbadni, miközben értékeket veszünk át a kanadai társadalomtól is. Meggyőződésem, hogy sérülés nélkül lehet a kettőt beépíteni lelkünkbe.

■ CSERMÁK ZOLTÁN

HIRDETÉS

2015. április 3-6.
„Új reggel virrad...”
 Éljük meg együtt a húsvét örömét családi közösségben
 Balatonszázszón!

PROGRAM:
 Passióolvasás
 Interaktív keresztút-kiállítás
 Láthatatlan színház
 A Lélekvár együttes koncertje
 Húsvéthajnali istentisztelet
 Nagy sonkakóstoló
 Tojásfestés
 Locsolás
 Kürtőskalácssütés

A hétvége lelki vezetői Pángyánszky Ágnes és Krámer György lelkészek lesznek.

Részvételi díj:
 Felnőtteknek (14 éves kor felett): 16 500 Ft/fő
 Gyermeknek (3-14): 8500 Ft/fő
 3 éves kor alatt ingyenes a részvétel.
 Az árak teljes ellátás és szállás költségét tartalmazzák, nem tartalmazzák az idegenforgalmi adó összegét (18 év felett 380 Ft/fő/nap).
 Jelentkezni a <http://balatonszazszo.lutheran.hu> oldalon, érdeklődni a 06 20 824 3143-as telefonszámon lehet.

Várjuk családok jelentkezését.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Templomos tavaszok, templomos nyarak

A tavaszra és a nyárra, e két, különösen is a természet közelébe hívogató évszakra gondolva mindig eszembe jut egy régi-régi emlék. 1990 tavaszra, amikor a svájci magyar nyelvű protestáns gyülekezetek meghívására a walzenhauseni Sonnenblick egyházi üdülőből Zürichbe, Bernbe és Bazelbe utaztunk, előadásokat tartani.

A véletlen úgy hozta, hogy zürichi és berni szolgálataink verőfényes, késő áprilisi vasárnapokra estek. Ez azután meg is látszott az istentiszteletek s az azokat követő előadások látogatottságán. Feleannyian voltak, mint amikor zuhogott az eső. És érdekes módon két kedves házigazdánk, *iff. Joób Olivér* zürichi evangélikus és *Péter Iván* berni református lelkész szinte ugyanazokkal a szavakkal kommentálta a gyülekezet létszámát: „Tudjátok, azokon a hétvégeken, amikor jó az idő, itt, Svájcban (tisztelet a kivételeknek, tették hozzá!) úgy érzik az emberek, hogy a hitéletük is *vakációzhat*, majd jönnek megint, ha semmi nem csalogatja őket a szabadba...”

Ez a kis negyedszázados történet akkor jutott eszembe, amikor egy rokonszenvesen szokatlan gyerek- és ifjúkoridéz albumot, *Gál László „Ó, a Balaton, régi nyarakon”* című munkáját lapozgattam, amelyet a Minerva Kiadó jelentetett meg 2008-ban. Szemléletbeli rokonával ez idáig soha nem találkoztam. Mert nagyon szép könyv volt ugyan annak idején *Bertha Bulcsu Balatoni évtizedek* című szociografikus önéletrajza, és manapság sokan kedvelik, vissza-visszanéznek a *Balaton retró* című DVD-t, olyan visszatekintés azonban nemigen akad, legalábbis tudtommal, amelyben az ötvenes-hatvanas évek balatoni életérzésében a *hitéletnek* is jutna hely.

Nem így Gál László könyvében, aki számítóegyes rendszervezőből lett – ahogyan magát nevezi – hivatásos emlékező, azaz *homo nostalgicus*. Ezt az archív fényképekben és egyéb dokumentumokban (korabeli étlapoktól a kertmoziplakátokig!) bővelkedő könyvet ugyanis át- meg-

átszövik a templomos motívumok, például a *Vasárnap* című fejezet, amelyben a táborvezető három kiskamasszal karöltve szövik ki egy verőfényes vasárnap reggelen az Isten házába, természetesen zsebre vágott úttörőnyakkendővel!

Ők négyen hajnali misére mentek, valamikor a hatvanas évek elején, de a *jelenség* felekezeti közösi lehetett; sokunkat, más felekezetieket is magával ragadott az abban az időben nagyon gyakori szabadtéri vasárnap alkalmak tisztasága, szépsége, amikor emléksünkbe az égi madarak is bekapcsolódtak, amikor tekintetünk egy-egy pillanatra elidőzött az égbolt és a templomkert szépségén.

De talán még ennél az epizódnál is magával ragadóbb a *Megérkezés* című fejezet néhány mondata: „Úszás, merítkezés, majd ki, némi napon szárítkozás után irány a *forrás*, a söröspohár vékony üvegfala meghatóan párasodik, nem koccintunk, de emeljük egymásra: egészség! És te, miközben a susogó levelű platánok nyhelt adó árnyéka alól kinézel az élő vízre, a túlsó part lankáit, a fürdőzőket, a hajókat látva, a víz oly rég várt illatát érezve egyúttal a Jóistenre is emeled poharad, megköszönve, hogy ide születhetél!”

Söröspohár és szakralitás itt a legcsekélyebb nehézség nélkül megféri – régi balatoniul szólva – egy gyékényen, s ha értő-érző szívvel olvassuk, nem botránkozást kelt bennünk, hanem helyeslést. Mert nem akkor tartozunk Isten népéhez, ha ezt csak egy istentisztelet keretében tudjuk megélni, hanem akkor, ha „profán” közegben és minden élethelyzetben hálát tudunk mondani a kapott ajándékokért. Akár egy kora tavaszi kiránduláson is, itt, a budai hegyekben.

A lényeg az, hogy tudjunk örülni a bennünket körülvevő természeti szépségeknek, s tudjuk megköszönni annak, aki e szépségek közelébe juttatott bennünket. Akár söröspohárral, akár úti elemőzsiával vagy éppen egy csokor (persze nem szedési tilalom alatt álló) vadvirággal a kézben!

■ PETRŐCZI ÉVA

„330 – Bach – 24”

Orgonamaraton Johann Sebastian Bach születésének 330. évfordulóján

Az *Evangelikus Élet* nem zenei szakfolyóirat. Mégis, vannak olyan zenei események, amelyeknek helyet kell kapniuk hetilapunk hasábjain.

A háromszázharmincat nem igazán szoktuk ünnepelni. De miért is kellene még húsz évet várunk arra, hogy *Johann Sebastian Bach* előtt tisztelgünk?

Egy hangverseny szép élmény, jelentős esemény, inspiráló szellemi kihívás lehet. De ha már hangverseny, miért ne egy egész sorozat?

2015. március 21. Bach születésének háromszázharmincadik évfordulója. *Fassang László* orgonaművész, a Művészetek Palotája (Müpa) orgonakonzertjeinek szervezője, a Zeneakadémia orgonatanára természetesen a sorozatot választotta. „Bach-virrasztás” – péntek estétől szombat estéig tizennégy koncert (ez Bach saját száma is, mert ennyit kapunk, ha a B-A-C-H betűk német ábcébeli sorszámát összeadjuk). Az orgonamaraton egyúttal az idén tízéves intézmény fennállásának eddigi leghosszabb koncertfolyama lesz.

A *330 – Bach – 24* közösségi élmény. Bach hozzánk tartozik, és legalább arra az időre, míg őt hallgatjuk, mi is jobban egymáshoz tartozunk. Belső zarándoklat: erőfeszítéssel jár, melynek éppúgy része a koncentráció, mint az ellazulás. Mindannyian befelé indulunk, és saját utunkon haladva máshova érkezőnk meg, de egymáshoz ennek ellenére közelebb kerülünk.

Többen állítják: ha Bach nem írt volna orgonaműveket, másként alakult volna a hangszer fejlődése, sőt ma már talán nem is létezne. De nemcsak az európai kultúra, a Bach-oeuvre is elképzelhetetlen az orgonára írt alkotások nélkül. Változatosságában és terjedelmében egyaránt rendkívül jelentős ez a termés, amelynek bemutatása valóságos zenei „teljesítménytúra”.

Az európai orgonajáték csillagai érkeznek Budapestre a Müpa meghívására: *Michel Bouvard*, a családjában már a harmadik nemzedéket képviselő francia orgonista kezd a sort pénteken este tízkor – „Bach a la française” –, és *Christoph Bossert* német professzor zárja szombaton este nyolckor a *Clavierübung* III. kötetének tételeivel.

És a kettő között? Stílusok, korszakok, műfajok, műcsoportok, kompo-

AZ ORGONÁN JÁTSZÓ BACH (1725 KÖRÜL)

ziciós formák szerint szerveződő, változatos műsorok régóta a pályán lévő előadók vagy ifjú muzsikuskok előadásában.

Éjfélről reggel nyolcig hét kiváló magyar orgonista váltja egymást, és szinte megszakítás nélkül zajlik a program: „Kanonvariációk” – *Pétery Dóra*, „Szabad formák” – *Szilágyi Gyula*, „Mennyei hangok” – *Bednarik Anasztázia*, „Orgelbüchlein” – *Tóka Ágoston*, „Kis harmóniai labirintus” – *Kémenczy Antal*, „Korálok Arnstadtból” – *Finta Gergely*, „Triószonáták” – *Fassang László*.

Napközben kétóránként kezdődnek a műsorok: „Kis prelúdiumok és fűgák” – fiatal tehetségek (köztük *Finta Gergely* tanítványai), „Neumeister-korálok” – *Szabó Balázs*, „Arnstadtól Lipcséig” – *Elekes Zsuzsa*, „Lipcsei korálok” – *Spányi Miklós*, „Bach és Itália” – *Lorenzo Ghielmi*.

A koncertfolyam nemcsak hossza, hanem kötetlensége miatt is egyedülállónak ígérkezik. A nem helyre szóló jegyeknek köszönhetően éjjel kipróbálható, milyen élmény a színpadról, babzsákon heverészve hallgatni Bach muzsikáját, és a kíváncsibbakk kísérletezhetnek azzal is, hogyan szól az orgona a kiváló akusztikájú te-

rem különböző pontjaiból hallgatva. Az éjszakai koncerteket fényfestés teszi még élvezetesebbé.

A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem impozáns hangszere az utóbbi hét évtizedben épített legnagyobb hangversenytermi orgona Európában; 2006-ban avatták fel. A hatalmas méretű instrumentum kilencvenkét regiszterrel, öt manuállal és hat ezer-nyolcszáz négy sípval szólal meg, működtetéséhez a pódiumra kitolható mobil játszóasztal is csatlakozik.

A Müpa további tereiben is Bachhoz fűződő élményekkel lehet felfrissülni: lesz folyamatosan nyitva tartó Bach Café, szombat délelőtt és kora délután nyitott orgonaműhely, sőt orgonaleckét is kaphatnak azok, akik szeretnék kipróbálni ezt a csodálatos hangszert. A belépők változatosak: egy-egy hangversenyre is lehet jegyet venni, de napszakokra (Bach Nacht és Bach Tag) és természetesen a különleges élményt kínáló teljes huszonnégy órára is (Bach24) váltható bérlet. További információk a mupa.hu/programok/bach24 oldalon érhetők el.

Kezdjük a tavaszt Bach muzsikájával!

■ ECSEDI ZSUZSA

HIRDETÉS

Pályázat

Fennállásának nyolcvan éves jubileuma alkalmából a *Vigilia* című folyóirat pályázatot hirdet *A keresztény értelmiség szerepe korunk társadalmában* címmel.

A pályázóktól a következő kérdésekre vagy ezek egy tetszés szerinti részére várunk választ: Hogyan kapcsolódik egymáshoz a hívó keresztény és az értelmiségi létforma? A keresztény értelmiségiéik hogyan tudnak részt venni a közéletben, szolgálni a közjót, a társadalmat, a kultúrát, párbeszédet folytatni nem keresztény értelmiségiéikkel? Hogyan tudják saját tudományukkal, sajátos szakmai ismereteikkel segíteni egyházuk életét? Mennyiben tartoznak azért felelősséggel?

A pályázaton felekezettől függetlenül bárki részt vehet beküldött írásával, elsősorban azonban egyetemi oktatóknak és hallgatóknak, teológusoknak, filozófusoknak, a társadalomtudományok művelőinek és íróknak a műveit várjuk. A harminc év alatti fiatalok pályaműveit külön – junior – kategóriában bíráljuk el.

Az írások maximális terjedelme harmincezer leütés (szóközökkel). A pályázatok beküldési határideje: 2015. augusztus 31.

A pályázat jelíges. A pályázó anonimitása és az elbírálás pártatlansága érdekében kérjük, hogy az írásokat kinyomtatva és adathordozón (CD-n vagy DVD-n), jelígyével ellátva juttassák el a *Vigilia* szerkesztőségének címére (1052 Budapest, Piarista köz 1. IV. em.); a pályázó személyi adatait (ha harminc év alatti, életkora megjelölésével) lezárt borítékban mellékelje, a borítékra csak a jelígyt írja rá.

A bírálóbizottság elnöke *Bábel Balázs* kalocsai érsek, a pályázat fővédnöke és támogatója.

Ünnepélyes eredményhirdetést egy 2016 januárjában rendezendő konferencián tartunk.

A közlésre alkalmas pályaműveket a *Vigilia* folyóirat megjelenteti, a legjobbnak ítélt három pályázat pedig pénzjutalomban is részesül. I. díj: 300 000 Ft, II. díj: 200 000 Ft, III. díj: 100 000 Ft. A junior kategóriában: I. díj: 100 000 Ft, II. díj: 50 000 Ft, III. díj: 30 000 Ft.

Miért pont Bach?

Sokan felteszik a címbeli kérdést, miután érdeklődésükre elmondom, hogy én *Johann Sebastian Bachot* tartom a zene alfájának és ómegájának. Talán erős ez a metafora, hiszen tehetségét, zsenialitását attól az Úrtól kapta, akinek minden művét ajánlotta; és azért tevékenykedett, aki meghalt érte a keresztben: ily módon a Mindenhatóról beszélünk, aki rajta keresztül megajándékozott bennünket mennyei zenéjével. Miért pont Bachot? – hiszen számtalan más meghatározó zeneszerző élt előtte és utána is, akiknek sok újítást, hangzást, formát köszönhetünk; mégis ő volt az, aki olyan zsenialitással tudta összefoglalni korának zenei világát, amely messze tovább mutat.

Bach zenéje maga a tökéletesség. Egyszer a nemrég elhunyt *Dobszay László* tanár úr mesélte nekünk, hogy egyik nyáron Bach összes művét végigjátszotta, és megállapította, hogy nincsenek rossz alkotásai. Egyben valóban biztosak lehetünk: ha alaposan értelmezzük bármely darabját, számtalan réteget fejthetünk vissza. Semmi sem véletlenül került a kottapapírra: olyan ez, akár a Szentírás. Legyen az triószonáta, passió vagy éppen brandenburgi verseny: minden taktusát hallgatva az Úrban gyönyörködhetünk.

Ez a szakralitás adja számomra azt a zenei élményt, mely darabjait magasan a többi mű fölé emeli. Nemcsak az el-

hivatottság, hanem a mögötte lévő felfoghatatlan tudás és lelemény is hozzájárul ehhez. Éppen ezért ha felkérnek bármilyen orgonakonzertre, Bach zenéjét mindig másorra tűzöm. Ez egyben a nehézség is: úgy előadni, ahogyan a zeneszerző – és ahogyan már megérthettük: általa maga a Teremtő – elképzelte-megalkotta, bizony nagy kihívás.

Erről a zenei alázatról tesz tanúbizonyságot *Szvjatoszlav Richter*, aki egy Bach-koncertet követően még a helyszínen átgyakorolta az éjszakát. Később úgy nyilatkozott, tartott tőle, hogy talán nem tudta a zeneszerző művét úgy átadni a közönségnek, ahogyan maga a mester elképzelte.

Ezt a nehéz feladatot veszem én is a vállamra, amikor kiállok a közönség elé, és legkedvesebb zeneszerzőm műveit készülök eljátszani: vajon át tudom-e adni a zenét? Az orgonamaratonra szóló megtisztelő felkérés nagy erőpróba is; remélem, hogy eleget tudok tenni a kihívásnak.

„Minél beljebb kerülünk Bach zenei világába, annál tágasabbnak érezzük, és valami lényegeset tudunk meg önmagunkról és a világról.” E gondolatot *Fassang László*, az alkalom szervezője küldte körbe nekünk pár napja – és milyen igaz: ha valaki elmélyül Bach műveiben, kinyílik a világ...

■ KÉMENCZY ANTAL,

a zuglói evangélikus templom orgonistája

Kapom a leveleket...

► Az asszír keleti egyház egyik elöljárójával, Emanuel atyával először tavaly nyáron találkoztam, amikor az iraki menekülteket támogató segélyprogramot kezdtük el szervezni Kurdisztánban. Novemberben is sokat segített az Iszlám Állam térnyerése elől a kurdisztáni Duhok kormányzóság területére elmenekült családok támogatása során. Az elmúlt napokban pedig folyamatosan kapom tőle a híreket az észak-szíriai keresztények megrázó sorsáról.

Első levelét február 23-án küldte Emanuel atya: „Ma korán reggel az Iszlám Állam (IÁ) harcosai több keresztény falut megtámadtak a szíriai el-Haszeka kormányzóság Kabur régiójában. A harcok elől keresztények tömegei menekültek el-Haszeka városába, ahol a templom közönségi helyiségeiben és családoknál sikerült elhelyezni a több száz menekült családot. Két települést, Tell-Samiránt és Tell-Hermúzt teljesen körbezárták az IÁ katonái. Kurd harcosok és a PYD (szíriai kurd Demokratikus Egyesülés Pártja) katonái a térségbe érkeztek, hogy ellentámadást indítsanak.”

Másnap, február 24-én is levél érkezik: „A harcok tegnap hajnalban négy órakor kezdődtek, amikor az IÁ közel negyven kilométer hosszú frontvonalat nyitott. A harcok kibontakozásának feltehető oka, hogy az IÁ Kobaniban és más helyeken vereséget szenvedett, ezért új – kevésbé védett – területen próbálnak frontvonalat nyitni. A környező szunnita falvak közül többen támogatták az IÁ előrenyomulását, de arra is volt példa, hogy kimenekítettek tizenöt asszír keresztényt (tizenhárom nőt és két férfit). Több mint hatszáz keresztény családnak sikerült a harcok elől elmenekülni, de ötven család Tell-Samiránbán, huszonhat Tell-Guranban, huszonnyolc Tell-Dzsazírban és tizennégy fiatal Tell-Hermúzban maradt.

Tell-Hermúz és Tell-Samiránt templomait felgyújtották. Az IÁ harcosai összegyűjtötték azokat, akik nem tudtak elmenekülni, és elkülönítették a férfiakat, nőket és gyermekeket egymástól. Tell-Hermúzban egy tizenhét éves fiú a települést védve mártírhalt. Ezt követően a szír légierő támogatásával a PYD harcosainak sikerült megállítaniuk az IÁ előrenyomulását.”

Február 25-én újabb hírek érkeznek. „A Tell-Samiránbán maradt több mint ötven család sorsa bizonytalan. Nem lehet pontosan tudni, hogy az IÁ megtámadta a települést, vagy a PYD katonáinak sikerült visszaverniük a támadást. Ötvennyolc keresztény családot elfogtak, és elvitték őket Um al-Maszamierbe. Egyelőre még életben vannak, de további sorsuk kétséges. A családokat szétválasztották. Kétszáz keresztény család még mindig a Kabur régióban van, több mint száz család pedig Tell-Tamirban. Több mint ezer családnak sikerült elmenekülnie,

őket most el-Haszekában és el-Kámesliben próbálják elhelyezni.

Imádkozunk a menekültekért és azokért, akiknek sorsa bizonytalan. Imádkozunk, hogy országainkban (Irakban és Szíriában) a keresztények üldözése érjen véget.”

Február 26-án szívszorító híreket kapok. „Tizenöt fiatal keresztény mártírhalt, közülük többen akkor, amikor házukat és családjukat védtek. Tell-Samiránbán kétszázötvenen maradtak, senkinek sem sikerült időben elmenekülnie. Az IÁ és a települést védők között heves har-

cok bontakoztak ki, valószínűleg a védők közül többen életüket veszítették.

A harcok befejeztével valószínű, hogy mindenkit elvitték a szomszédos – az IÁ által kontrollált – területekre. Tell-Dzsazírban nyolcvanegyen, Tell-Guranban huszonegyen, Tell-Fejtában ötven, Kabir Samijában hárman maradtak. Tell-Hermúzban a települést védő tizenkét férfi és két nő közül két fiatal fiú a harcokban elesett, az egyik nőt pedig lefejezték. A környező falvakat védők közül tizenhárom embert elfogtak.

A Kabur régióból gyakorlatilag az összes keresztény faluból (harmincöt település) elmenekültek az emberek el-Haszekába vagy el-Kámeslibe. Bakos atya volt az utolsó, aki Tell-Tamirból eljött, itt már csak azok maradtak, akik a PYD katonáival együtt védik otthonaikat. Nem megerősített hírek szerint holnapra (február 27.) a »hitetlenek« tömeges kivégzést hirdették meg Bab al-Farajba.”

„Február 28.: a helyzet változatlan. A Kabur folyó déli oldalát az IÁ kontrollálja, az északi oldalon lévő településeket keresztények és kurd katonák. Tell-Tamirtól Umm-Ghariganig a családokat kimenekítették. Jelenleg nem folynak harcok. Tegnap

és tegnapelőtt légi csapásokat hajtott végre a szír légierő. Különböző településekről összesen kétszázkilencvenhárom embert tart fogva az IÁ. Kivégzésekről nem érkeztek hírek; reméljük, soha nem fog bekövetkezni. Egyes információk szerint a fogságban lévő ügyéről a Saddádban működő saria bíróság fog dönteni. Elképzelhető, hogy dzsizját (védelmi adót) kell fizetniük majd a keresztényeknek.”

Március első napjaiban végre jó hírek: „Huszonegy férfi és két nő kiszabadult az IÁ fogságából. A többiek sorsa bizonytalan, imádkozunk értük, és bízunk a szabadulásukban.”

■ BÁLINT GÁBOR,
Ökumenikus Segélyszervezet

Az Ökumenikus Segélyszervezet térségbeli segélyprogramjának támogatására átutalással, illetve csekkbefizetéssel a 11705008-20464565 számlaszámon fogad adományokat. A közleményben, kérjük, tüntessék fel: „Irak”. A segelyszervezet.hu honlapon bankkártya segítségével is lehetőség van gyorsan és biztonságosan eljuttatni a felajánlásokat.

2014 nyara óta Észak-Irakban és Szíriában keresztények és más fenyegetett kisebbséghez tartozó családok tízezrei kényszerültek menekülni az életüket veszélyeztető üldözés és háborús helyzet elől. Az Ökumenikus Segélyszervezet a nemzetközi közösség részeként vállal szerepet a segítségnyújtásban. A segélyszervezet 2014-ben száz család ellátását támogatta az Erbil (Irak) melletti menekülttáborban, a téli hideg beköszöntével pedig további mintegy kétszáz család kapott segítséget. A segélyszervezet 2015-ben is folytatja a segélyprogramot, amelyhez folyamatosan várja az adományokat.

Akiknek fejüket vették a Jézusról való bizonyágtételért

► „Ya rabbi Yasu!” – kiáltotta egyszerre a huszonegy, narancsruhába öltöztetett kopt keresztény, amikor az Iraki és Szíriai Iszlám Állam (angol betűszóval ISIS) fekete ruhás hóhérai nekiálltak lefejezni őket a líbiai tengerparton. A „Ya rabbi!” olyasmit jelent, hogy „uram!” vagy „ó, uram!”, esetleg „segítség, uram!”. Eredetileg Allah megszólítására szolgált, de a térdre, majd kivégzésükhöz hasra fektetett keresztények Jézushoz beszéltek. Ezután fejüket vették a Jézusról való bizonyágtételért. Azért haltak meg, mert a kereszt népéhez tartoztak. Az ISIS mondja ezt. Ők egyébként nem provokáltak, hanem szerették a muszlimokat. Amikor az arab tavasz idején muszlim barátai a szönyegükön imádkoztak, ők falként vették körül őket. Egyetlen bűnük az volt, hogy keresztények.

A nyugati újságok címlapjai most nincsenek tele „je suis Copte” feliratokkal. Nem baj. Ennél nemesebb és dicsőségesebb ez a történet. A SAT-7 arab nyelvű műsora telefonon meginterjúvolta az egyik lefejezett fiatalembert testvérét, Beshir Istafanous Kamelt. A műsorvezető megkérdezte tőle, hogy mit érez. Beshir először is helyesbített – nemcsak egy, hanem két fitestvére is ott volt a tengerparton:

– Pishoy Istafanous Kamel mártír, és Samuel Istafanous Kamel mártír. Büszke vagyok rájuk! Pishoy huszonöt éves volt, Samuel huszonhárom éves volt. Ők a kereszténység büszkségei. Miattuk felemelt fejvel, büszkén járhatok!

Az ISIS többet adott nekünk, mint amit kérhettünk – tette hozzá –, mert nem vágta ki azt a részt a videóból, amikor megvallották a hitüket, és segítségül hívták Jézus Krisztust. Az ISIS megerősítette a hitünket. Hálás vagyok az ISIS-nek, hogy nem vágta ki, amikor a hitük megvallását kiáltották.

Az interjú aztán végig ebben a tónusban folytatódott. Valami furcsa öröm és reménység zuhant a képernyőre, amely széttörte a döbbenet és a gyász fojtogató páncélját. A reménység az áldozatok testvéréből sugárzott. Őt hallgatva a műsorvezető könnyei is csorogtak, meg az enyéim is.

– Hogy van a családod? – állította meg egy pillanatra a műsorvezető. – Hidd el nekem, hogy az emberek itt boldogok, és méltatják egymást. Nem gyászolnak, hanem elismerő szavakat mondanak egymásnak, amiért a faluban olyan sokan haltak mártírhalt. Büszkéek vagyunk rájuk!

Az interjú legdöbbenetesebb része azonban csak ekkor következett, mert az eddigieket kis változtatásokkal akár egy öngyilkos merénylő családja is elmondhatta volna. A büszkeség és szégyen mártírjában élő kultúrák számára különös érték, ha családtagjaikat nagy méltóság éri, és ahogy egyes muszlimok között hőstettnek számít a hitetlenek legyilkolása közben elszenvedett hősi halál, keresztények között régi hagyománya van a vértanúság becsületének. Persze az öngyilkos merénylő és a vértanúság közötti különbség van, de a keresztény hit nemessége másban is nyilvánul.

– Hogy éreztél, amikor a légi csapások elkezdődtek, és láttad az ISIS-tagok holttestét? – terelte a műsorvezető a témát a bosszú kérdésére.

– Megmondom neked az igazságot. Egészen a római idők óta mi, keresztények, a vértanúság célpontjai vagyunk. Ez megkönnyíti számunkra az ilyen krízisek elviselését, mert a Biblia azt mondja, hogy szeressük

az ellenségeinket, és áldjuk azokat, akik bennünket átkoznak – válaszolta.

Vagyis nincs bosszúvágy. Megbocsátás van.

A műsorvezető ezután megkérdezte tőle, tudna-e imádkozni azért, hogy az elkövetők bocsánatot nyerjenek. Beshir Istafanous Kamel ekkor elmesélte az édesanyjával való beszélgetését. Hatvanas éveiben járó, tanulatlan édesanyjától azt kérdezte, mit tenne, ha meglátná az egyik ISIS-tagot az utcán, és megtudná, ő volt a fia-i hóhéra. Az édesanyja azt válaszolta: „Behívnam a házukba, és imádkoznék érte, hogy megnyíljanak a szemei, mert segített nekünk bemenni a mennyek országába!”

Az interjú végén a vértanúságot szenvedett kopt fiúk bátyja hangosan imádkozik az ISIS-tagokért:

– Drága Istenem, nyisd meg a szemüket, hogy üdvözüljenek! Szabadítsd meg őket a tudatlanságból és a rossz tanoktól, amelyeket tanítottak nekik! Ámen.

Az elmúlt évtizedben rendkívüli evangéliumi ébredés futott végig az egyiptomi kopt egyházon. Bibliatanulmányozó körök alakultak szinte a Nilus-parti városokban, megerősödtek a felekezeti kapcsolatok, új, hatalmasra duzzadt gyülekezetek jöttek létre, fiatalok tízezreit ragadta magával a megújulás.

2011. november 11-én a muszlim tengerben élő, marginalizált, kívülről fojtogatott keresztények felekezeti virrasztásra és dicsőítésre gyűltek egybe, hogy együtt erősödjének hitükben. Több mint ötvezer Jézus-követő találkozott a mokattami barlangoknál. Ezeket nemrégiben egy Simaan nevű, alázatos, Szentlélekkel betöltött kopt pap ásta ki és változtatta keresztény gyülekezőhellyé, miközben elképesztően eredményes missziói munkát végzett az egyszerűen csak szeméttárolásnak nevezett szegényegyedben.

Szippantsunk most bele ennek a levegőjébe, hátha bennünket is megérint valami a menny reménységéből! Van egy rövid felvétel a 2011-ben történt felemelő eseményről, nézzetek bele! (<http://goo.gl/Q4VJkg>)

Néha úgy érzem, a mennyei valóságot igazán csak szorongatott helyzetben lehet megtapasztalni, akkor is a Szentlélek által. Az egyiptomi hívők helytállása kijózanító. Egy nap mi is ott állunk majd egy tengerparton, ha nem Líbiában, akkor Hadész kapuinál, és egyáltalán nem lesz mindegy, hogy van-e olyan imádság a szívünkben, mint a narancsruhás vendégmunkások „Ya rabbi Yasu!” kiáltása volt.

■ SZABADOS ÁDÁM
Forrás: divinity.szabadosadam.hu

Keresztény kérdésekről –

Igehirdetői időjárás-jelentés

Reggel kinézek az ablakon: milyen idő van? Hm, már nem deres a fű, és tiszta az ég. Mit vegyek föl? Milyen idő várható? Nos, most az optikai vizsgálat nem elég: kinyitom az ablakot, és kinyúlok. Aha! Körülbelül öt fok. Pergetem magamban, mit is vegyek fel. Kinyitom a szekrényt. Van, amit megtalálok, más a szárítón, a vasalóval közt vagy éppen a szennyeskosárban van, esetleg a varródobozom közelében vár javításra. Pedig milyen egyszerű lenne a póló-farmer!

Az igehirdetésre készülve is vannak egyszerű útjaink, megszokott, kényelmes eszközeink, mégis ugyanolyan alkalmatlanná válhatnak, mint a póló és farmer viselése mondjuk síeléshez vagy úszáshoz. Fontos tudnunk, hogy hol vagyunk mi, igehirdetők, és hol vannak igehallgatóink, milyen „időjárás” jellemző akkor, amikor készülünk egy prédikációra, és amikor az valóban el is hangzik. Figyelnünk kell mindenre és mindenkire, ami, aki és aki jelen van, körülveszi és áthatja a prédikációt. Nem feledkezhetünk meg az igehirdetés „környezetében” arról, ami állandó, és kísérelnünk kell, sőt jelen kell lennünk a változásokban – önmagunk változásaiban is.

Február utolsó hetében Révfülöpön tizenötven gyűltünk össze három napra egyházunk lelkesi karából, hogy dr. Szabó Lajosnak, az Evangelikus Hittudományi Egyetem rektorának és Szabóné Mátrai Mariannának, az EHE Gyakorlati Intézete vezetőjének az irányításával felemeljük fejünket a megszokottból, körülnézzünk, és nyíljunk mindarra, ami körülveszi, illetve meghatározza az igehirdetőt és a megszülető igehirdetéseket. Dolgoztunk, habár a munka elsősorban bennünk magunkban zajlott.

Különböző gyülekezetekből és (években mérve is) eltérő tapasztalatokkal érkezve álltunk meg, hogy elgondoljunk igehirdetéseinkről és saját magunkról mint igehirdetőkről. Ehhez a munkához új szempontokat kaptunk a kurzus vezetőitől és egymástól egyaránt. Beszélgetésbe kezdünk bibliai személyekkel, ami szintén új megközelítést adott. Simon Péterrel kapcsolatban meg is kaptuk a nekünk szegeztet és egyben meg is erősítő kérdést: valóban az irreálisnak tűnő evangélium hirdetésére tettük fel az életünket?

A lelkeszakadémia ezen, „Cura homiletica” – lelki/szellemi rekreáció igehirdetőknek című kurzusa találkozás volt egymással, önmagunkkal, a szakrális térrel, Isten teremtmény és élő szavával, az igehirdetéssel és az ige hallgatóival. Őszinte találkozás, amelyben jó volt jelen lenni. És visszük tovább – Isten szavára figyelve és az igehirdetés időjárására is tekintettel – a szószékre, az oltárhoz, az ambóhoz, a gyülekezetek közösségébe, ahol Isten segítségével újabb és újabb találkozások születnek az ige hirdetésében a küldő és a címzettek között.

■ SIMON RÉKA

Vészben, viharban várták a Messiást

Ritoók Zsigmond előadása Budavárban

► **Ritoók Zsigmond** akadémikus, klasszika-filológus *Mi történt az Ó- és az Újszövetség keletkezése között?* című előadásával folytatódott Budavárban az evangélikus szabadegyetem. A tudós a Jézus születését megelőző korszak feszültségeiről beszélt, illetve arról, hogy a szenvedő zsidó nép körében miként és miért erősödött a messiásvárás.

Énekeskönyvünk 40. énekének keletkezéstörténetét bontotta ki bevezető áhítatában Fabiny Tamás püspök a Budavári Evangelikus Egyházközség március 2-án megtartott szabadegyetemi előadásának elején. Elmondta, hogy a szerző – Martin Rinckart (1586–1649) evangélikus lelkész – versei a harmincéves vallásháború viszonyosságai között születtek. A Luther városában, Wittenbergben szolgáló lelképásztor az evangélikusok egyik legkedveltebb himnuszának, a Johann Crüger zenéjével hangzó, *Jer, dicséjjük Istent* című éneknek a szövegét gyermeke őszinte, szívből és tiszta lélekből fakadó, béke, nyugalom és biztonság után áhítózó imádsága alapján írta. „Olyan ember volt Rinckart – mondta a püspök –, akinek költészeté vált szinte minden szó a száján. Különös

véletlen, hogy a szerző éppen a háborúskodást lezáró vesztfáliai béke megkötésének és az ének bemutatásának idején, 1649-ben halt meg.”

Az áhítat során felolvasott, a katolikus Bibliában megtalálható, deuterokanonikus *Sirák fia könyvébe* foglalt igeszakasz a vezetők felelőségéről szól, azt üzeni, hogy a bölcs uralkodó erősíti a népet. Áldjátok a mindenség Urát, aki adjon békeséget, vidámságot, és szabadítson meg bennünket – volt az üzenet, amely már előrevetítette az előadás gondolati ívének végpontját, a Messiás várását.

Ritoók Zsigmond professzor azzal kezdte előadását, hogy az Ószövetség és az Újszövetség között egy fehér lapot találunk, melyre leginkább a korszak és a zsidó nép súlyos történelmi és társadalmi feszültségeit ír-

hatnánk le, mert főként ez jellemezte az i. e. 3. század végétől Jézus születéséig terjedő korszakot.

Erre az időszakra a görög civilizáció válsága nyomta rá leginkább a bélyegét – mondta az akadémikus. Athén és Spárta állandósult harca csak mélyítette az amúgy is kialakult válságot, s az egyre gyengülő görögség hanyatlása után keletkező hatalmi, politikai úrt a II. Filipposz, Nagy Sándor apja által uralt Makedónia töltötte be. A világhódító uralkodó, Nagy Sándor halála után birodalma széthullott, a romokon pedig létrejött egy hárompólusú – Egyiptom, Szíria és Makedónia hatalmi centruma által meghatározott – világrend, amelyben szinte soha nem volt béke.

A gazdaságilag és katonailag egyaránt fontos területen élő zsidó nép ebben az ütközésekkel és fe-

mai eszünkkel szinte elképzelhetetlen brutalitással folyó hatalmi harc jellemezte: száműzések, tömeges kivégzések, durva politikai gyilkosságok követték egymást. Ez a zavaros, erőszakkal minden ízében átszított időszak előzte meg az Újszövetség korszakát.

A feszültségekkel teli társadalmi viszonyok természetesen jelentős hatást gyakoroltak a zsidó nép belső viszonyaira is: megindult a valláshoz való kapcsolat mentén szerveződő belső polarizálódás.

A hit forrásául kizárólag Mózes öt könyvét elfogadó szadduceusok a születés jogán követelték maguknak a legfőbb papi hatalmat. A haszidok vagy kegyesek mindenben az évezredek zsidó hagyományokhoz igazodtak, míg a – manapság szinte csak negatív értelemben – farizeusok vagy elkülönültek az írott Tóra mel-

szültségekkel teli hatalmi térben öröklődött – mondta Ritoók Zsigmond. Súlyosbította a helyzetüket, hogy a zsidó papi arisztokrácia a végletekig megosztott volt, a görög tőke benyomulásával az eltérő gazdasági érdekek mentén szüntelenül viaskodtak egymással. A Perzsa Birodalom gyámsága alatt megtapasztalt viszonylagos vallási türelmet a Római Birodalom terjeszkedésével felváltotta egy kevésbé toleráns állami megítélés.

Egy vidéki zsidó papi család és annak feje, Júdás Makkabeus vezetésével a Szeleukidák ellen szervezett felkelés győzelmével megszilárdult a Makkabeusok lényegében királyi hatalomra épülő, önálló, állami uralmi rendszere, ami újabb belső feszültségeket gerjesztett a zsidóság körében. A zsidó államéletnek ezt a korszakát

lett a szóbeli hagyományokat is tisztelték. Ők voltak azok, akik annyira tisztelték a sabbátot, hogy ezen a napon nem fogtak fegyvert, inkább hagyták magukat a megszállók seregeitől lemészárolni. A zelóták vagy vakbuzgók megalkuvás nélkül követték a vallási előírásokat, a szikáriusok ugyanakkor – mai értelemben – a korszak ismert terroristái voltak, akik számtalan politikailag motivált gyilkosságot követtek el. És persze minden irányzat szilárdan hitt a maga igazában.

A professzor kiemelte, hogy a szétartó zsidó társadalomban a korszak egyik legfontosabb intézménye a zsinagóga volt. Tömegek gyűltek össze a lényegében máig változatlan, szigorú rend parancsolta szerkezetben létrehozott épületekben, ahol tekintélyes zsidók tanítottak – közöttük találjuk Jézust is.

Egy súlyos belső feszültségektől terhes, erőszak szabdalta és külső hatalmak által is szorongatott társadalomban szinte evidenciaként bukkan fel a messiásvárás – mondta az akadémikus. A zsidók hittek abban, hogy a végletekig megromlott világot csak egy eljövendő messiás tudja jó útra terelni, helyreállítva a valaha volt aranykort. Elsősorban békére vágyott a nép, egy olyan jelen lévő Istent vártak, aki szabadító, megváltó lesz, gyógyírt jelent a közösség és az egyének bajaira egyaránt.

Jézus azonban nem királynak érkezett a szenvedő zsidó nép közé, nem azért jött, hogy neki szolgáljanak. Olyan belső békeséget hozott el, amelyet soha nem vesznek már vissza – mondta végezetül az evangélikus szabadegyetem hallgatóinak a klasszika-filológus.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

BALICZA MÁTÉ FELVÉTELEI

kezdőknek és haladóknak

Beszéljünk a halálról, de hirdessük az életet

Hitoktatói továbbképzési nap az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

► Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) adott otthont a február 28-án tartott hitoktatói továbbképzési napnak, amely az élet kezdetével és végével kapcsolatos kérdéseket tárgyalta. A továbbképzés azzal a szándékkal jött létre, hogy megteremtse az evangélikus hitoktatók munkaközösségét, szakmai párbeszédét.

Dr. Szabóné Mátrai Marianna áhítatával kezdődött az alkalom. Az EHE Gyakorlati Intézetének vezetője a tanítványok kiküldéséről szóló bibliai szakaszok alapján kiemelte, hogy Jézus bárányokként küldi a farkasok közé a tanítványokat: fel kell készülni a küldetés nehézségeire, de vigyázni kell, nehogy a tanítványok maguk is farkasokká legyenek. Jézus komoly felelősséget helyez

Az Újszövetségben viszont – a feltámasztástörténetek, a példázatok és Jézus feltámadása által – központi helyre kerül a halál utáni élet kérdése. Az Emberfia eljövételével, az ítélettel és az új teremttel kapcsolatos várakozások pedig hangsúlyosak Jézus beszédeiben, de az apostoli levelekben és a *Jelenések könyvében* is. Románné Bolba Márta doktorandusz előadásában kiemelte, hogy az

lálképe párhuzamosan változik a fejlődés során. Viszont minden életkorban kialakulhat félelem, szorongás a halállal kapcsolatban. Ezt felerősíti, ha a felnőtt segítők, szülők letiltják a halálról való beszédet, és elzárkóznak a gyermekkel közös gyászról. A halállal kapcsolatos kérdéseket mindig nyitottnak kell fogadnunk, még akkor is, ha nem tudunk rájuk válaszolni. A közös gyász megmutatja a gyermeknek is, hogy van továbblépés a fájdalmas veszteség után.

Személyes, szívbe markoló kórházi tapasztalatait osztotta meg a hitoktatókkal *Némethné Tóth Szilvia* mentálhigiénés lelkigondozó. A beteg és haldokló gyerekek segítéséről szólva elmondta, hogy megtisztelte

FOTÓ: KOVÁCS BARBARA

a mindenkori tanítványok vállára („Aki titeket hallgat, engem hallgat...” – Lk 10,16), viszont annak az örömet is odaajándékozta ezáltal, hogy Isten nevében szólhatunk, és egészséges, a küldöttségi tudatra támaszkodó önbizalmat ad.

A továbbképző nap szervezője, az EHE Gyakorlati Teológiai Tanszékének adjunktusa, dr. Kodácsy-Simon Eszter különböző életkorú gyerekek életkérdéseit mutatta be a mintegy hetvenfős hallgatóságnak. Ahogy a példák illusztrálták: a halál, az elmúlás, a túlvilág megkerülhetetlen kérdései óvodáskortól kezdve izgatják az embert, aki mindig életkori adottságainak megfelelően gondolkodik a problémáról.

A nap további előadói ezen – a hittanórákon is gyakran felmerülő – életkérdések alapján szóltak meg, bemutatva a dogmatikai vonatkozásokat, a bibliai hátteret és a megfelelő lelkigondozói magatartást.

Dr. Varga Gyöngyi, az EHE Ószövetségi Tanszékének docense az Ószövetség élet-, halál- és túlvilágfelfogását vizsgálta fel. Az előadó elmondása szerint az Ószövetség elsősorban a világi érdeklődésű, szövegeiben a jó életminőséget a teljes, megélt élet, a családi körben méltóságban eltöltött öregkor jelenti. Isten az élet és a halál Ura, akinek hatalma van életet elvenni és (vissza)adni. Ő a saját képmására teremt minden megszülető gyermeket, és ez méltóságot és küldetést ad az emberi életnek. Az elmúlás tényét természetesen kezeli az ószövetségi ember, az élet végességének tudatában él. A feltámadás gondolata – újszövetségi értelemben – csak a fogság utáni szövegekben jelenik meg, de ezek nem mutatnak egységes teológiai irányvonalat.

Újszövetség szerint személyes történetünk van Istennel. A „pokol” és „mennyi” kategória használatok tudatosítanunk kell magunkban, hogy helyként vagy állapotként értelmezzük-e őket. A pokollal való fenyegetést mindenképp száműznünk kell a hittanórákról, viszont nem szabad elhallgatnunk a cselekedetek fontosságát a kecskék és juhok példázata alapján.

A kérdés dogmatikai megközelítését dr. Béres Tamás, az EHE Rendszeres Teológiai Tanszékének professzora adta, aki a túlvilágról szóló e világi tanításokról beszélt. Az élet utáni létet kutató empirikus utak, az élet és halál határterületének jelenségeit vizsgáló tudományosság – vagy éppen szélhámososság – jelen van világunkban. A különböző vallásokban is megjelenik a halál utáni élet gondolata – kérdés, hogy mennyire egyedi a keresztény felfogás a többi vallással való összehasonlításban.

A vallástörténet számos pontján megjelenik a két világot elválasztó mélység gondolata – ahogy a gazdag és Lázár történetében a Károli-fordítás szerint a két különböző helyre kerülő szereplőt „közbevetés” (a protestáns új fordítás szerint „szakadék”) választja el. Mi, keresztények viszont ezen a ponton az új teremttel gondolkodunk. Arra az újáteremtésre, amely személyes, és amely által úgy tekinthetünk életünk minden napjára, mint ami a jövőben fog kiteljesedni. Ezt az erős fogódzót kell továbbadnunk tanítványainknak – fogalmazott Béres Tamás

Csáky-Pallavicini Zsófia gyermek- és ifjúsági szakpszichológus és hittanár a gyerekek halálélményeit mutatta meg – a lelkigondozó szemüvegén keresztül. A gyerekek világlépe és ha-

tésnek kell vennünk, ha egy gyerek a halállal, a saját halálával kapcsolatban hozzánk fordul. Fontos feladat a haldokló gyerekek szüleinek és testvéreinek kísérése is, olykor egész osztályközösségek – haraggal és büntudattal teli – gyászának kezelése.

Dr. Orosz Gábor Viktor, az EHE Rendszeres Teológiai Tanszékének docense előadásában a születés előtti élet témáját fejtette ki. Hangsúlyozta, hogy az ember testi létezését nem szabad mellékesnek tekinteni, hiszen a lélek nem létezik a test nélkül, s így az embrió is testi-lelki egységként működik. A fogantatás és fejlődés folyamatosság és a benne rejlő lehetőségek miatt nincs olyan pont, amikor elpusztítható lenne a magzat.

A Biblia emberi születéséről szóló szövegei szintén a kontinuitást hangsúlyozzák, egyben az identitás fontossága is megjelenik bennük, például: „Alakaltan testemet már látták szemeid; könyvedben minden meg volt írva, a napok is, amelyeket nekem szántál, bár még egy sem volt meg belőlük.” (Zsolt 139,16) Ugyanakkor tapasztalatunk van a diszkontinuitásról is: a halál eseménye. Isten hűségét viszont biztosítja a folyamatosságot: feltámasztja az embert a halálból.

A szakmai nap folyamán együtt gondolkodásra, bátor kérdésfeltevésre buzdította a hallgatóságot Kodácsy-Simon Eszter. Többekben megfogalmazódott, hogy jó lenne helyi szinten is munkaközösségeket kialakítani. A rendezvény házigazdája önszerveződésre biztatta a jelen lévő pedagógusokat, egyben jelezte, hogy ezután rendszeresen, fél évente megrendezik a hitoktatók továbbképző napját.

■ KOCZOR KINGA DÓRA

Európa vallási szempontból plurális jövője

Budapesten tartott előadást Hans Joas szociológus

► Vallás, média, nyilvánosság címmel tartottak konferenciát március 3-án a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar Kommunikáció- és Médiatudomány Intézetének szervezésében. A rendezvény főelőadója Hans Joas német szociológus volt, a berlini Freie Universität, az erfurti és a chicagói egyetem egykori professzora. A látogatás külön apropójaként szolgált, hogy – a Vigilia Kiadó gondozásában – most jelent meg a professzornak először könyve magyarul *A hit választása – Milyen jövője lehet a kereszténységnek?* címmel.

Hans Joas előadását egy korábbi pádiumbeszélgetésre tett utalással kezdte, melyen az hangzott el, hogy „aki ma még hinni tud, az intellektuális szempontból becstelens”. Hans Joas megkérdezte Richard Dawkins-t, mi a véleménye arról, hogy vannak olyan értelmes emberek, akik hisznek. Ő erre azt válaszolta, hogy nincsenek olyan értelmes emberek, akik hinni tudnak. Ezek után nem lehet meglepő, hogy heves vita alakult ki köztük a témáról.

Ma számos ember számára fontos kérdés, hogyan lehet intellektuálisan gyakorolni a hitet. Ha a 18. század feltevéseit nézzük, akkor az ember antropológiailag vallásos lény, vallásos irányultsága van – mondta Joas. Ha kényszerítik, hogy ne legyen vallásos, akkor erkölcsileg romlásnak indul – feltételezték. Később bebizonyították, hogy a leginkább szekularizált országok esetében sem mutatható ki erkölcsi hanyatlás, ez tehát ebben a formában nem állja meg a helyét. A hit és az erkölcs hiánya között nincsen összefüggés.

Máshonnan nézve: a kereszténység eltűnésének feltételezése újabb érdekes fordulat volt a 18–19. században. A hívó emberek sokszor úgy reagáltak erre, hogy szembefordultak a modernizációval.

Az '50-es években minden rendszerű marxista azt gondolta – a Német Demokratikus Köztársaságban legalábbis biztosan –, tenni kell valamit azért, hogy eltűnjön a kereszténység. Ezzel szemben a társadalomtudósok meg voltak győződve arról, hogy ez magától is be fog következni. Aztán persze egyik félnek sem lett igaza, hiszen a kereszténység nem tűnt el.

A világ azóta megváltozott. Joas azt az izgalmas kérdést boncolgatta, hogy a világ jelenleg inkább a vallások erősödése vagy a szekularizáció felé tart-e. A kérdésre – kitérve olyan érdekes tényezőkre, mint Európa és az Egyesült Államok különbsége vagy éppen vallás, szekularizáció és népesedéspolitikai összefüggése – meglátása szerint jelenleg nem adható végérvényes válasz, mert több tendencia érvényesül egyszerre. Azt is hozzátette, hogy a gyarmatosítás bírálói annak idején azt mondták: ha

a gyarmatosítók kivonulnak Afrikából, akkor meggyengül majd a kereszténység ezekben a térségekben. Viszont tévedtek, mert pont az ellenkezője történt. De azt is megjegyezte, hogy a kereszténység terjedése nem hozható fel érvként a kereszténység igazsága mellett. Felhívta a figyelmet arra, hogy politikai szempontból a hívőknek és a nem hívőknek együtt kell élniük, és el kell fogadniuk egymást. Elképzelhetetlen annak a teóriának a beteljesedése, hogy minden ember keresztény lesz majd.

1799-ben Novalis egy gondolata új megvilágításba helyezte a múltat, a jelenet és a jövőt – folytatta előadását a professzor. A múlttal kapcsolatban azt írja a költő, hogy akkor a vágyakozás, a homogén kereszténység jellemezte Európát, míg saját korának viszonyait kritikusan – az egoizmus, az anyagiasság által uraltnak – mutatja be, amiért a szekularizáció okolja. A jövőt ismét fényesen látja, mint a kereszténység globalizációját. Ez az, amiben Joas szerint ma már nem hihetünk.

Az előadás harmadik nagy blokkja a kereszténység globalizációjáról szólt. A kereszténység jövője – mondta a professzor – azon múlik, hogyan tudnak egymással együttműködni az európai országok és az Egyesült Államok, és a világpolitika miként befolyásolja ezt a viszonyt.

A vallásokat a jelen szituációban – megítélése szerint – egymás ellen hergelik. Ha a migrációt nézzük, akkor sokszor a muszlimokon van a hangsúly, és azt mondják, hogy a keresztények kivándorolnak Európából. Ez azonban nem igaz, mert a keresztények – hála az Európán kívüli missziós munkának – bevándorolnak. Tehát aki azt állítja, hogy a kereszténységnek nincs jövője, téved.

A német szociológus szellemes csattanóval zárta előadását: „A vallások nem tudnak cselekedni – csak az emberek. Az emberek között van a konfliktus, a vallások között nem lehet”. Megállapítását valószínűleg mindig érdemes szem előtt tartani, amikor a vallás és a politika viszonyát vizsgáljuk, vagy épp azt fejtegetjük, hogy van-e jövője a kereszténységnek.

■ VEREBICS ILKA

HIRDETÉS

„Zuglói zenés esték” koncertsorozat

Március 22-én, vasárnap este 18 órakor böjti kamarahangversenyt rendezünk a zuglói evangélikus templomban (1147 Budapest, Lócsei út 32.). Fellépők: Czápos Benedek oboaművész, Kiss Melinda hegedűművész, Galambos Lilla énekművész és a gyülekezet orgonistája, Kémenczy Antal zongoraművész. A műsort Johann Sebastian Bach, Wolfgang Amadeus Mozart, César Franck és Carl Nielsen böjti elmélyülést szolgáló kamarai- és oratorikus művei alkotják.

A Zuglói zenés esték koncertsorozat alkalmaira a belépés ingyenes, lelki elcsendesedéssel és feltöltődéssel szolgálhatnak az érdeklődők számára. Mindenkit szeretettel várunk!

Az Aeroflot menetrendszerű járatán beszélgetek egy utastársammal. Kérdésére elmondom, hogy evangélikus püspök volnék, és érsekiktatásra utazom Moszkvába. „Milyen szép, hogy az ortodoxok meghívták egy ilyen alkalomra!” – mondja. „Nem! Ha hiszi, ha nem, lutheránus érseket fogunk iktatni! Fent, északon ez egyáltalán nem példa nélküli!” Ez az indítás elég is ahhoz, hogy az utazás bő két órája során – főleg olvasmányélményeim alapján – meséljek neki az oroszországi evangélikusok küzdelmes sorsáról.

Történelemlecke a fedélzeten

Luther követői már nagyon korán, az 1530-as évek elején, *Vaszilij Ivanovics* hercegségének idején megjelentek Moszkvában, az Észak-Európából oda érkezett iparosok, kereskedők és orvosok csoportjával. Hamarosan gyülekezetet alapítottak, sőt 1576-ban templomot is építettek. Ez volt a Szent Mihály arkangyal temploma. A 17. század derekán újabb istenházát építettek, az úgynevezett tiszti templomot. Az ortodox papok tiltakozása nyomán aztán korlá-

Íme, élnek

tartott sokáig ez a kegyelmi állapot, hamarosan megkezdődött ugyanis az egyházak üldözése és vagyonuk elkobzása.

A bolsevikok totális hadüzenetet intéztek a keresztyénség ellen: ennek jegyében szétzilálták az egyházi közösségeket, üldözték a híveket, megölték a papokat, és persze kisajátították az épületeket. A '30-as években kivégezték a lelkeszt, és letartóztatták a gyülekezet számos tagját. *Sztálin* a német evangélikusokat Szibériába száműzte. A templom épületében *Arktika* néven mozi üzemeltetett, majd a *Diafilm* stúdiót költöztették ide. A szomszédos német iskolát államosították, mellé pedig a KGB számára emeltek egy új épületet.

Mondani sem kell, hogy a templom belsejét átalakítás címén súlyosan megrongálták. A karzatot lebontották, az orgonát szétszedték, és a novoszibirszki operaházba szállították, jobbá-

Az érkezés estéjén a gyülekezeti teremben vacsorázunk: az asztalon pirog és tea. A szépszámú külföldi mellett most szállingóznak a helyi lelkeszt. Többségükben ők is sok ezer kilométert repültek, hiszen van, aki Omszkból, van, aki Szamarából, ismét más az észak-kaukázusi Krasznodarból érkezett. *Szergej Masevszkij* odesszai püspök, az ukrainai evangélikusok vezetője sajnos nem kapott vízumot.

Vacsora közben előbb *Anton Tyihomirovval* köszöntjük egymást boldogan. Ugyan nem azonos évben, de mindketten Erlangenben tanultunk. A Martin-Luther-Bund diáktömegének közössége jelentősen formált minket. Felidézzük azt is, hogy néhány éve a novoszaratovkai teológián találkoztunk, amely intézménynek most ő az igazgatója. Akkor az oroszországi, kazahsztáni, örményországi és kirgizisztáni evangélikus teológushallgatók mellett ukraj-

Újdonsült barátom elbeszélése után bemelegyek a félhomályos templomba. Az egyik üvegablak Luther Mártont ábrázolja alában és piros stólában. No, ez érdekes adalék lehet a hazai liturgikus vitákhoz, mondom félhangosan. Kábelekkel kell átlépnem, hiszen a tévéek már megkezdtek a szerelési munkálatokat.

A térdeplőn virágból kirakva két hatalmas Luther-rózsás koszorú. Csöndben megállok az oltár előtt, imádkozom. Hálát adok azokért, akik a halál árnyékának völgyében járva sem féltek semmi bajtól. Tudták ugyanis, hogy az Úr, a jó pásztor velük van. Vesszője és botja vigasztalta őket. Asztalt terített nekik ellenségeik szeme láttára, csordultig van poharuk. Immár az Úr házában laknak egész életükben.

Három idősik

Am vissza kell zökkenni a mindennapi életbe. Vacsora után néhányan még elsétálunk a közeli Vörös térre. Életemben először járok Moszkvában, ezért őszinte kíváncsiság vezérel.

Valóságos időutazásban lehet részem. A vilamosok és aluljárók láttán egyrészt meglevenedek bennem *A Mester és Margarita* szürrealis világa a '30-as évekből. A GUM áruház és a Lenin-mauzóleum tövében gimnáziumi oroszórák emléke tolu fel bennem, az éjszaka császárai közelében pedig megérzek valamit a mai vadkapitalista Moszkva szelleméből. Amint egy méregdrága autósoda suhan el mellettünk, az oroszországi viszonyokat jól ismerő barátom megjegyzi: „A vezető biztosan a huszadik születésnapjára kapta az autót – és vele együtt a jogosítványt...”

Egy hídon állva a Kreml épületegyüttesét kémleljük: melyik lehet *Putyin* elnök dolgozószobája? Most, hogy e cikket írom, döbbenek rá, hogy a közelmúltban ezen a hídon gyilkolták meg orvlövészek *Borisz Nyemcov* orosz ellenzéki politikust.

„Grad krepij Bog nas”

Másnap reggel a templomhoz közeli szállásunkról *Urmas Viilma* éjszt érsekkel ballagok át a templomba. Még egy hete sincs, hogy őt iktattuk be tisztségébe. Elmondja, hogy sokan csodálkoztak, hogy első útja Moszkvába vezet, de kötelességének tartja e sokat szenvedett egyház támogatását. Az istentiszteleten ő a fő liturgus, és tekintettel arra, hogy a gyülekezet többsége ma már nem ért németül, oroszul mondja a beiktató szavakat.

A liturgia bizonyos részei németül is elhangoznak, de a fő nyelv az orosz. A gyülekezet teli torokból zengi: *Grad krepij Bog nas, i op lot, nas mec On i doszpehi...* Sok olvasó talán kitalálja, hogy ez bizony az *Erős vár a mi Istenünk* ünnepi éneke.

Igehirdetését Brauer érsek a magvető példázata alapján (Lk 8,4–8) tartja. Annak fontosságáról szól, hogy Isten ígését minden körülmények között meg kell becsülni. Hitvallásszerűen hangsúlyozza, hogy az oroszországi evangélikus egyház léte egyetlen hatalmas tanúságtétel Isten ígétének erejéről és megbízhatóságáról.

A történelemben annyiszor megtapasztalták az emberi szó pusztító és megalázó hatását. A múltban az emberi szavak annyiszor el akarták hallgattatni Isten ígését. Am ennek ellenkezője történt: elnémult a gúnyos emberi szó, és felhangosodott Isten ígéje.

Good bye, Lenin

Az istentiszteleten magyarul áldom meg az új érseket, majd átadhatom a Lutheránus Világszövetség vezetőségének köszöntését, kifejezve reményünket, hogy e kicsi egyház a maga élni akarásával és hitvallásosságával példát adhat sok nagyobb evangélikus közösségnek.

Az alkalom végén a templomkapuban kezdet fogunk a hívekkel. Kinek azt mondom: „Auf Wiedersehen”, kinek azt: „Doszvidanyija”. Legnagyobb elképedésemre egy kedves asszony így nyújt kezét: „Erős vár a mi Istenünk!” Ő *Mizsák Márta*: egy magyar vállalatnál dolgozik, és büszke arra, hogy evangélikusként e moszkvai gyülekezet tagja lehet.

A záró ebéd ismét egyfajta időutazást jelent. Az étteremben a vendég püspököket – nyilván nem szándékosan – egy méretes Lenin-szobor alá ültetik. *Iljics* mélyen hallgat. Nem tudom, hogy bölcsen vagy éppen bosszúsan. Mi viszont felszabadultan énekelünk, beszélgetünk, imádkozunk. Íme, élünk.

■ FABINY TAMÁS

FOTO: ELENA DJAKOVA

tozták az evangélikusok vallásszabadságát, sőt *Mihály* cár parancsára mindkét templomot lerombolták.

Ezzel egy időben rendelet tiltotta meg az európaiak földvásárlását a fővárosban. Hamarosan azonban *I. Péter* cár került a trónra, aki tudvalevőleg fontosnak tartotta az európai kapcsolatokat. E „nyugati nyitás” jegyében az uralkodó nemcsak engedélyezte egy új evangélikus templom építését, de 1695. április 3-án személyesen részt is vett az immár kőből emelt Péter-Pál-templom szentelésén.

Olykor ugyan fellobbant Moszkvában a németellenesség, az evangélikus gyülekezet azonban a küzdelmes korokban is megmaradt. A 18. század második felében *II. Katalin* cárnő tömegesen hívott Oroszországba németeket, akik jelentős mértékben hozzájárultak az ország fejlődéséhez. Moszkvai templomok nemcsak a hitéletben, hanem a főváros kulturális életében is szerepet játszott: 1843. május 4-én például ott adott koncertet *Liszt Ferenc*.

A 20. század elején nem kevesebb mint tizenhétézer tagja volt az evangélikus gyülekezetnek, a következő etnikai összetétellel: tizennégyezer német, kétezer lett, hatszáz észt, százötven-százötven finn és svéd. Bár néha prédikáltak lett észt nyelven, az istentiszteletek nyelve alapvetően a német volt.

Ezen a ponton meglepő megjegyzést tesz az orosz nyelvben jártas útitársam: oroszul „nyemec”-nek mondják a németet, ez azonban a középkorban minden külföldre használt gyűjtőszó volt. A „nyemoj” jelentése pedig néma, akivel nem lehet beszélni.

Mozi és filmstúdió a templomban

Az érdekes közlést megköszönve visszatérek jegyzeteimhez, és elmondom, hogy a Péter-Pál-templom – amelyben a mostani érsekszentelés lesz – 1918-ban Oroszország, majd a Szovjetunió evangélikus katedrálisa lett. No, nem

ra azonban csak dekoráció céljából. 1957-ben, a VI. világháború utáni találkozózt megelőzően lebontották a templom tornyát.

Beszélgésünknél ezen a pontján a repülőgép kapitánya bement, hogy hamarosan landolunk a Seremetyjevo repülőtéren. Szomszédosnak azonban gyorsan el tudom még mondani, miként szerveződött újra a moszkvai evangélikusok élete a kommunizmus bukásával.

Emlékszem, németországi ösztöndíjasként akkor került kezembe az *Íme, élünk...* című könyv, amelyben elemi erővel szólaltak meg a vértanúságra is kész evangélikusok. A kötetben egyebek mellett arról vallanak, hogy a száműzetésben nem volt Bibliájuk, így kézzel másolták le a Szentírást. Nem voltak papjaik, ezért aztán a bábák kereszteltek.

Itt, a hajdani Szovjetunió keleti végén, Vlagyivosztokban született 1983-ban német szülőktől egy bizonyos *Dietrich Brauer*. Hivatalosan *Dietrich Boriszovics Brauernak* anyakönyvezték. Kétéves korában a család Moszkvába költözött. Középkorai tanulmányai végeztével a Szentpétervári melletti Novoszaratovka település teológiai főiskoláján tanult. Szentpétervári és kalinyingrádi szolgálatait után püspökké szentelték, négy év múlva pedig az egyház zsinata érseknek választotta. Még mindig csak harminckét éves. „Látja, ezért jöttem Moszkvába” – mondom útitársamnak, és már csatlom is ki a biztonsági övet.

Donyeck és Odessza

A repülőtéren egy tizennyolc éves német fiatalember vár. Heidelbergből érkezett Moszkvába, hogy a rendkívül sok feladat előtt álló egyháznak önkéntesként segítséget nyújtson. Taxival megyünk be a városba. Kiderül, hogy a sofőr alig ismeri a várost, ugyanis a közelmúltban érkezett ide Donyeckből. Az önkéntes fiú segítségével próbálko a politikai helyzetről beszélgetni vele, de hamar kiderül: nem fogunk egyetlen. Így aztán inkább a fociról társalgunk.

Bahamákról szeretettel

Ökumenikus világimanapi alkalom a budapesti Deák téren

► Öt világrész több mint kétszáz országában imádkoztak március 6-án a keresztyének. Az ökumenikus világimanapra idén a Bahama-szigetek asszonyai és lányai állították össze a liturgiát, illetve a tematikát, melynek alapigéje Jézusnak az utolsó vacsorán elhangzott kérdése volt: „Értitek, hogy mit tettem veletek?” (Jn 13,12) A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Női Bizottságának szervezésében hazánkban is országsszerte tartottak közös istentiszteleteket. Budapesten a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének nagytermében legalább három felekezettől érkeztek hívek a közös imádkozásra. Az ünnepi alkalmat Gerőfiné dr. Brebovszky Éva, a Deák téri evangélikus gyülekezet másodlelkésze és dr. Mészárosné Hegedűs Zsuzsanna, a Budapest-Cimbalom Utcai Református Egyházközség lelkipásztora vezette.

Az ökumenikus világimanap elődjének tekinthető női imanapot 1887-ben szervezték meg először presbiteriánus asszonyok az Egyesült Államokban. Eredetileg a belmissziókért szült a közös ima, számos női bizottság alakult, hogy a nőket és gyermekeket segítő szolgálatokért szervezeten fohászokodjanak. A missziók férfi tagjai által eleinte még hevesen ellentett mozgalom áttért a metodista, baptista és más felekezetek gyülekezeteire is, és ekkor már a külmisziókat is befoglalták a környégekbe.

A közös liturgiát a rotáció elve alapján mindig más felekezet asszonyai írták. 1920-ban a közös imanap időpontjának a böjt első péntekét jelölték meg; két év múlva a kanadai asszonyok is csatlakoztak az immár hivatalos dátumhoz. Az imanap elnevezése 1928-ban vált hivatalossá: The World Day of Prayer – világimanap. A koreai Helen Kim volt az első nem egyesült államokbeli asszony, aki a világimanap tematikus liturgiáját összeállította.

Magyarországon a Budapest-Pesthidegkúti Református Egyházközség vezető lelkipásztorának, Dobos Károlynak

a kezdeményezésére 1974-ben tartották meg először a világimanapot; ezzel egy időben – szintén az ő nevével fémjelvezve – indult a magyarországi Lepramisszió is. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) szervezett ökumenikus programként 1985 óta folytatja a hagyományt.

A világimanap fő budapesti evangélikus helyszínén, a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének nagytermében Gerőfiné dr. Brebovszky Éva másodlelkész köszöntötte a közös imán és istentiszteleten – nem kizárólag nőkből álló – összegyűlteket. Ezután – követe a liturgia igen részletes útmutatását – a Bahama-szigetek földrajzáról és népességéről olvastak fel rövid ismertetőt. Az útmutató alapján tengert jelképező türkizkék kendőt terítettek

az oltárra, amelyet kagylókkal, nyakláncokkal és tarka virágcsokorral díszítettek. Az imákat felolvasó hölgyek a bahamai viseletre hasonlító színes sálakat borították vállukra, a padlón pedig „lábnyomokkal” jelenítették meg a trópusi homokot.

A számos szigetből álló karib-tengeri ország egy-egy szigetéről érkeztek a különböző imádságok, ezeket felváltva olvasták fel az istentisztelet folyamán. A szintén előre meghatározott zoltárok éneklését dr. Mészárosné Hegedűs Zsuzsanna református lelkipásztor kísérte gitár- és zongorajátékkal.

Az imádságok sorában megemlékeztek a Bahamákon első ízben hatvanöt évvel ezelőtt megszervezett világimanapról is, majd az egyes szigetek asszonyainak imaüzenetei következtek. Ezek szóhasználatukkal a karibi térségre jellemző hangulatot közvetítették: „Összehívtál minket, hogy az Isten végtelenül kiáradó kegyelmének óceánjában megfürdess bennünket, hogy Krisztus szeretetének napsugara ragyogjon be bennünket, hogy a Szentlélek a változás és az újrakezdés hűsítő passzátszeleivel öleljen át bennünket.”

A világimanap központi igéjét is felváltva olvasták fel az asszonyok, miután dr. Mészárosné Hegedűs Zsuzsanna tartott prédikációt. A református lelkipásztor a jánosi ige tizedik versét emelte ki: a megtisztulás kizárólag Jézus általi lehetőségét.

Az imákban hálát adtak a természet szépségéért, gazdagságáért és gyógyító növényeiért, valamint fohászokodtak a Teremtő alkotásának megőrzéséért.

Az idilli környezet ellenére a Bahamák szigetvilága számos társadalmi-szociális gonddal küzd: külön fohászban említették a nassaui „Túl a hegyen” szegénynegyed lakóit, a családon belüli és nemi erőszak áldozatait, a New Providence-i befogadóközpont menekültjeit, bevándorlóit, a Pace anyaoththon egyedülálló anyáit és gyermekeiket, a Mindenszentek táboraiban élő HIV-fertőzötteket és AIDS-betegeket, valamint a rákgyógyító központ asszonyait.

A világimanap offertóriumainak összegét a MEÖT nemcsak a bahamai anyaoththonok, de nagyobb részt a magyarországi központok támogatására fordítja: az anyaoththonok mindig telt házzal működnek, a leg hosszabb tartózkodási idő másfél év, a várólista pedig hosszú.

Az ünnepi istentisztelet végén Gerőfiné dr. Brebovszky Éva, dr. Mészárosné Hegedűs Zsuzsanna és Páll Lászlóné, a Budapest-Kálvin Téri Református Egyházközség lelkipásztora áldotta meg a jelenlévőket.

■ WALKÓ ÁDÁM

HETI ÚTRAVALÓ

„Ha a földbe vetett búzaszem nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz.” (Jn 12,24)

Böjt 4. hetében az Útmutató reggeli és heti igéi önfeláldozó szeretetgyakorlásra és gyümölcsöt termő életfolytatásra hívják Krisztus követőit, akik számára Jézus az örök élet kenyerre. Áldozatát a búzaszem sorsa példázta. Mi is „arról ismertük meg a szeretetet, hogy Jézus az ő életét adta értünk” (1Jn 3,16; LK). Ez böjti örömeink forrása; ezért *Laetare!* – „Örüljétek Jeruzsálemmel!” (Ézs 66,10) „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm. Lelkemet megvidámítja, az igazság ösvényén vezet az ő nevéért.” (GyLK 683,2) A görögök Jézust szerették volna látni; ám ő heti igékben adott kijelentése alapján többre hív: „Aki szereti az életét, elveszti; aki pedig gyűlöli az életét e világban, örök életre őrzi meg azt.” Mi is csak úgy ismerhetjük meg őt, ha követjük: „Ha valaki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is...” (Jn 12,25.26) Pállal együtt mi is hálát adhatunk: „Áldott a... minden vigasztalás Istene, aki megvigasztal minket minden nyomorúságunkban, hogy mi is megvigasztalhattassunk másokat...” (2Kor 1,3–4) Isten jósága hűségre kötelezi az ő választott népét; mert „mannával táplált... Így adta tudnodra, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, hanem mindazzal..., ami az Úr szájából származik.” Az ígéret jó földjén „ehetsz jóllakásig, és áldani fogod Istenedet.” (5Móz 8,3.10) Szenvedései közepette Jób eljut annak felismerésére, hogy Istennek mindig igaza van, s nem szállhat perbe vele a büns halandó: „Ha igazam volna, sem ellenkezhetnék vele (...) Mert ő nem ember, mint én... Nincs is köztünk döntőbíró...” (Jób 9,15.32–33) Jézus követői a barátai lesznek, ha egymást szeretik, s ő azt kívánja, „hogy az én örömeim legyen bennetek, és örömeitök teljes legyen.” Neked is ő ad megbízást: „Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki titeket, és arra rendeltelek, hogy elmentek és gyümölcsöt teremjétek, és...” (Jn 15,11.16) Dr. Luther hirdeti: Jézus választott minket. S őt „idézi”: „Nem timagatokért, hanem énérettem letetek barátaim. Én vonlak titeket magamhoz, én ajándékozom néktek mindenemet. S nekem kellett titeket megkeresnem és hazahoznom. Mindazt, amit kaptatok, ingyen, tiszta irgalomból kaptátok.” A tanítványok életében kiábrázolódik Krisztus. Pál bátorítja a gyülekezetet hitéből fakadó szavakkal, s mert tudja, hogy Isten „Jézussal együtt minket is feltámaszt, és maga elé állít... Ezért tehát nem csüggedünk. (...) a láthatatlanok... örökkévalók.” (2Kor 4,14.16.18) Ez a jó pásztor missziója: „Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy azután újra visszavegyem. (...) ezt a küldetést kaptam az én Atyámtól.” Jézus a Messiás. „Megmondtam nektek, de nem hisztek.” (Jn 10,17.18.25) Ő hitbéli hűséget vár, s az igazság Lelkét ígéri az őt szerető és parancsait elfogadónak: „...azt szeretni fogja az én Atyám; én is szeretni fogom őt, és kijelentem neki magamat.” (Jn 14,21) „Szívből szeretlek, Jézusom...” (EÉ 362)

■ GARAI ANDRÁS

Mellette vagyok, mint sok vihart megélt, tanulatlan nagyszülő unokája zeneakadémiai koncertjén; mint barátjának esküvőjén az, akinek idáig minden kapcsolata kudarc volt; mint adminisztrátor anyuka, aki valaha művésznek indult, üvegművész lányának kiállításán; mint óvó néni, mikor az érettségiző diákok megköszönik a tanároknak, hogy nevelték őket.

Mellette vagyok, mikor szárnyal, én meg nézem, és tekintetemmel az égen tartom.

Aki szeret, így szeret. Háttérből és észrevehetetlenül. A földön áll, aggódik, miközben mi szárnyalunk. Így szeret az Isten. Földön állva, földön járva, hogy mi szárnyaljunk. A lábával kicsit eltartja a földet, hogy boldogságunk repülésnek tűnjön.

Mellette vagyok, mert máshol csak lézengek, dülöngélek, keresem magam. Bárhova megyek is, csak egy vagyok a sok közül, mellette én magam vagyok. Ahogy gyerek csak a szüleid előtt, apa csak a gyereked előtt, barát csak a barátod mellett lehetsz, férj csak a feleségednek, feleség csak a férjednek lehetsz, létezni csak mellette lehet. A lét ő maga, mellette én is létezem.

Mellette vagyok, bár lehetnék máshol is. Mint beteg gyerek mellett a karrierjét elhagyó édesanyja; mint hibát hibára halmozó fiú mellett sikeres testvére; mint bevádolt, feljelentett, kirúgott ember mellett a társa; mint mellettünk az Isten.

Elrepülhetne, mindent itt hagyhatna, mindent elfelejthetne, letagadhatná, hogy ismer minket. De nem, itt van velünk.

■ ÓCSAI ZOLTÁN
Forrás: Evangelikus.hu

Böjti képmeditáció

HÖSSEIN ZARE FELVÉTELE

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Bajszos sármány

Valamivel nagyobb a házi verébénél, hossza tizenhat centiméter. Európában a mediterrán térség fészkelője, de a számára alkalmas élőhelyeken kisebb számban hazánkban is költ.

A középhegységek déli kitétségi, bokrokkal és sziklakibúvásokkal tarkított részeit kedveli, egyebek mellett költ például az Aggteleki-karszton, a Villányi-hegységben, a Mecsekben és a Naszályon.

Első hazai fészkelését 1955-ben az Aggteleki-karszton Dandl József barátom bizonyította be. Magam is több alkalommal jártam ott, és figyeltem a madarakat. Előfordult, hogy sokáig kellett keresnem őket, de az-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

RAJZ: BUDAI TIBOR

tán meghallottam hívogatójukat, a nagyon jellemző „cip” hangot, és rövidesen a madarat is megláttam, amint egy bokor alacsony ágán üldögélt. Később énekelni is hallottam; dala rövid dallamos strófaból álló, kedves csicsérgés.

Egy idő múlva jóval közelebb, a Budaörs felett húzódó, bokrokkal benőtt, kopár dombokon is láttam őket, majd egy barátommal Pomáz környékén figyeltünk meg bajszos sármányokat. Aki kirándulás közben kőbányák környékén, karsztos területeken jár, és jó szeme van, találkozhatsz ezzel a szép madárral.

A bajszos sármány nem vonul, egész évben nálunk van. A párok már kora tavasszal elfoglalják territóriumukat. Évente általában kétszer – április második felében vagy májusban, illetve a nyár folyamán – költenek.

A fészkek helyét szikla vagy bokor tövében lévő kis talajmélyedésben a tojó választja. Ott egyedül építi száraz fűszálakból, vékony gyökerekből,

hánccdarabkákból a jól elrejtett otthonát. A fészkek csészéjét finom növényi szálakkal béleli. Egyedül kotlik, a fészket naponta csak néhány alkalommal hagyja el, hogy táplálékot keresen. Párja a közelben őrködik, énekel.

A kikelt fiókákat hernyókkal, sáskalárvákkal, pókokkal etetik. A kicsik körülbelül tíznapos korukban hagyják el a fészket.

A bajszos sármány főleg fű- és gyommagvakkal él.

Védett, természetvédelmi értéke százezer forint.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, hány nap alatt készül el a fészkek?
2. Hány fióka ül a fészkekben?
3. Vajon hány bajszos sármány-pár él hazánkban?

1. Hat-nyolc nap alatt.
2. Négy-öt.
3. Körülbelül ötszáz.

Valaszok

Jézus a pusztában

▶ **A húsvét előtti hathetes időszakot böjtnek nevezzük. Ez alatt a negyven nap alatt testben és lélekben is felkészülhetünk legnagyobb egyházi ünnepünkre: a Megváltó értünk is vállalt keresztalálának és feltámadásának ünnepére.**

Jézusról is sokszor olvashatjuk a Bibliában, hogy imádsággal, böjttel készült a rá váró nagy feladatokra. Három evangélium is említést tesz arról, hogy megkeresztelése után és földi szolgálatának megkezdése előtt negyven napig a pusztában volt; imádkozott és böjtölt.

Egy nap megjelent neki az ördög, hogy kísértésbe vigye. Mivel jól tudta, Jézus mennyire éhes, először arra csábította, hogy hatalmánál fogva változtassa a köveket kenyérré, és lakjon jól. De ő ennek ellenállt.

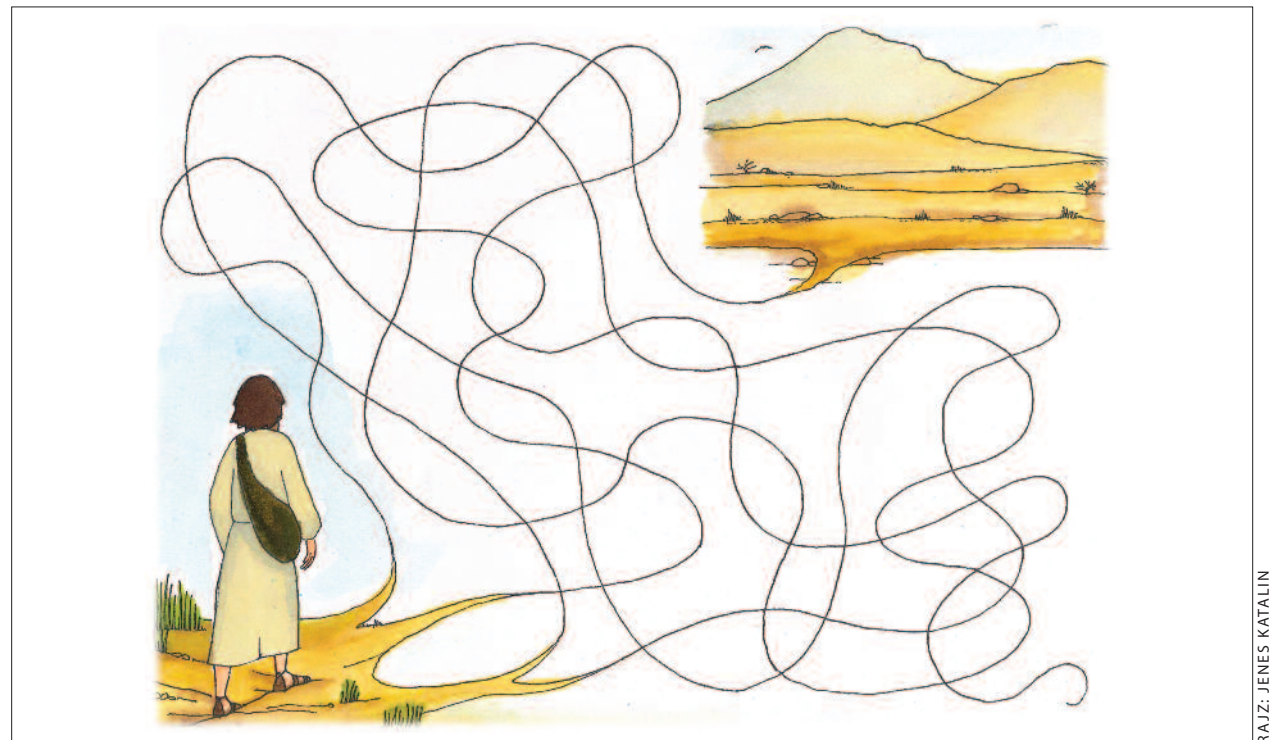
Másodszor elvitte a sátán a jeruzsálemi templom tetejére, és ott arra biz-

tatta: ugorjon le, úgysem lesz semmi baja, mert az Úr angyalai a tenyerükön fogják hordozni. De Jézus így válaszolt: „...meg van írva: »Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet!«” (Mt 4,7)

Harmadjára az ördög egy magas hegyről mutatta meg Jézusnak a világot minden országát. Felajánlotta, hogy mindent nekiad, ha leborulva imádja őt. Jézus azonban mérgesen így szólt a kísértőhöz: „Távozz tőlem, Sátán, mert meg van írva: »Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!«” (Mt 4,10)

Ekkor az ördög nagy dühösen eltávozott, az Isten Fiát pedig angyalok vették körül.

Hogyan jut el Jézus a pusztába?

RAJZ: JENES KATALIN

Éljen március 15-e!

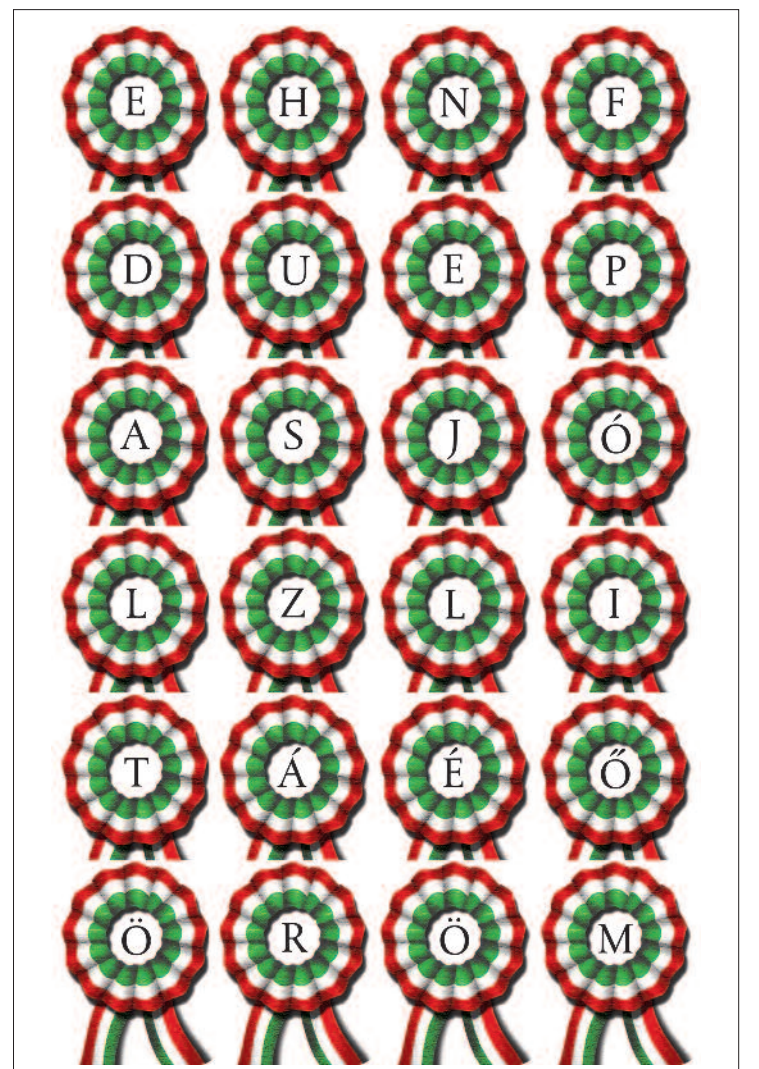
E hét vasárnapja nemzeti ünnep hazánkban: az 1848-as szabadságharc kitörésére és a hőseire emlékezünk. A párizsi és a bécsi forradalom hírére a pesti fiatalság – akiket márciusi ifjaknak is hívunk – összegyülekezett, és tizenkét pontban foglalták össze a magyar nép követeléseit. Magyarország ugyanis abban az időben a Habsburg Birodalom része volt, és a magyarok sok dologban nem dönthettek önállóan.

A márciusi ifjakhoz sokan csatlakoztak a pesti utcákon, és mindenki örömmel vette kezébe a cenzúra nélkül kinyomtatott tizenkét pontot és a *Nemzeti dalt*.

Délután a Nemzeti Múzeum előtt népgyűlést tartottak, majd együtt átmentek Budára, ahol kiszabadították a börtönből *Táncsics Mihályt*.

Ebben az időben *Kossuth Lajos* a pozsonyi országgyűlési ellenzék vezére volt. A március 15-i események hozzásegítették őt ahhoz, hogy később elfogadtassa azokat a törvényeket, amelyek az önálló polgári Magyarország alaptörvényei lettek.

Az 1848-as szabadságharc több híres résztvevője evangélikus volt, mint például Kossuth Lajos is. A rejtvényben egy másik jól ismert evangélikus személy nevét rejtettük el. Keressétek meg a kártyákban és húzzátok ki az alábbi szavakat. A megmaradt betűkből egy vezetéknév olvasható össze. Írjátok a vonalra, majd egészítsétek ki az illető keresztnevével. Ki volt ő?

DAL HUSZÁR ÖRÖM ÉLJEN JÓ

Jegyzetlapok

(Napló, 2015)

Levél a fiókban. Február első üzenete: meghalt a barátom. Nem volt fiatal, öreg sem, csak a sok cigaretta, az átdolgozott éjszakák felőrölték erejét. Önpusztító, gyorsan ellobbant élete tele tragédiákkal és áruállással. Jó volt évente két-három alkalommal a még lakható alföldi városban meglátogatni. Főzni, beszélgetni, vitatkozni. Nagy kereső volt, bibliás, karácsonyos ember. Gyógyíthatatlan betegségétől még zárkózottabb lett. Zene-tanárno felesége próbált tájékozódni, rendet tenni zsúfolt íróasztalán. Ott bukkant rá a különös, ceruzával megcímezett borítékra, benne a szálkás betűvel írt kérésre: „Isten! Segíts!”

Jorge Luis Borges. Az argentin író több mint hat évtizeden át a latin-amerikai irodalom nagy hatású vezéralakja volt. Az elbeszélés, az esszé különös hangú mestere költőnek indult, de korán elhallgatott súlyos szembetegsége miatt. Utolsó éveiben alig látott, mégis a legtöbbet tudta a világról. Belém villant egy vele folytatott régi beszélgetés a televízióban. A bölcs öreg nyolcvanöt évesen kedvesen küldte el a fiatal kérdezőt: „Várom a halált, már itt van a közelben. Mikor kopog be, nem tudom. Ezen a héten biztos nem, mert két könyvet kell befejeznie.”

Saint-Simon herceg emlékiratai. Kopott könyv, régen volt a kezemben. Benne régi papírcsíkok, ceruzával aláhúzott kedves részek. A remek fordító és kalauzoló, *Réz Pál* a herceget a Napkirály szerény bolygójának ne-

vezte. Pályáját gyakran elhagyó csillagnak. Szerencsére soha nem került magas beosztásba, így figyelhetett az udvarban, s úgy vett magának elégtételt, hogy mindent lejegyzett titkos emlékiratában. Izgalmas pletykákat, intrikákat, dölyfös kortársakat, az ingyenélők tarka világát. Finom, látató erővel elevenítette föl az élőket és a holtakat. Most fedeztem föl, hogy *II. Rákóczi Ferencről* is érdekes arcképet kerekített. Személyes megfigyelései itt-ott pontatlanok, de friss híradások több ezer oldalon keresztül.

Budavári evangélikus templom. Hallgatom a visszaemlékezéseket, nézem a régi, megkopott képeket a háborúról. A száz sebből vérző házakat,

JORGE LUIS BORGES

törmelékkel beszórt utakat. Alkonyi reménytelenségben a tér, bombatalálat érte a közeli templomot. Alig lehet fölismerni a mély csöndben. Azután váratlanul egy megdöbbentő felvétel a végén: a széthullt torony tetején néhány szál drótváz tartja a keresztet! Szinte emeli fölfelé. A hamuszín égbé-

lencven éves papnak az élete lehetett Jézus, akkor ő élet volt. Mert nem csaphatott be tíz és ezer embert valótlanlansággal. Nem oszthatott ki kenyeret és bort, nem tévedhetett: Krisztus teste. S ha az úton a hite vezette, akkor a hit titkos csoda. Ez sokszorozta meg erejét, ez eltette a köré gyűlt csendes társakat.

Az utolsó találkozás. Este még bent voltunk nála a kórházban. Mellette fiatal férfi feküdt, menthetetlen tüdőrákkal. Az ajtóközeli ágyban idős ember haldokolt, gyermekei után kiáltozott: „Mikor jöttök? Hozzatok egy kis vizet!” Kivonultunk a folyosóra, ott beszélgettünk a teológusprofesszorral. Másnap este telefonhívás: meghalt. Ebéd után kicsit olvasgatta öreg, kopott Bibliáját, és megállt a szíve. Szép búcsú az élettől, ahol egy pillanatig vagyunk. Ha a Japánban hosszú évtizedeken át élő, ki-

lencven éves papnak az élete lehetett Jézus, akkor ő élet volt. Mert nem csaphatott be tíz és ezer embert valótlanlansággal. Nem oszthatott ki kenyeret és bort, nem tévedhetett: Krisztus teste. S ha az úton a hite vezette, akkor a hit titkos csoda. Ez sokszorozta meg erejét, ez eltette a köré gyűlt csendes társakat.

Hajléktalanok. A Ferenciek terén lent, a metrómegállóban dideregnek. Rongyos férfiak, boros nők a kiugró tartóoszlopokon. Szakadt paplanba, pokrócba burkolózva. Néhányan úgy fekszenek a hideg kövön, mintha nem is élnének, mások kidobott száraz kenyeret majszolnak. Az emberek közömbösen mennek el mellettük, elkerülik őket... A hideg, huzatos feljárónál vak fiatalember zsoltárokat énekel, egy lány szájharmónikával kíséri. Karjukon fehér fémbot, kis szatyorban víz és piros alma.

Visszapergetett századok. Ha az idő függönyén áthoznánk az evangéliumi éveket a mába, azt tapasztalnánk, hogy alig változott valami. Az ember maradt a régi. Hisz, tagad, örül, bánkódik, épít, rombol, szül és temet. Kilátásai mintha rosszabbodtak volna. Ma már szinte az egész világ lakhatatlan, az emberek kiüresednek, és közönyösek lesznek. Mindenkire nyegle választ adnak: „Nem érdekel!” Nincs kérdése, de a felelet sem érdekli. Jézus is feledi, de őt nem lehet megfosztani semmitől: nincs más Megváltója az embernek.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

A KÉPEK ILLUSZTRÁCIÓK

fúrja magát, hogy néma kiáltással mondja: élünk, leszünk, és egyszer újra fog zengeni a nagy bronzharang.

Vakvezető kutya. Fialat nővel, akinek rövid idő alatt tönkrement a látása szemidegsorvadás miatt. Régóta szeretett volna egy segítőtársat, de nagyon drága volt. Most barátai összeszedték a milliót, és névnapján meglepték. Zsömle nagy, erős, hűséges, mindenre figyelő, jó kedélyű negylábú. A megismerés lassan ment, mert Zsömi kevésnek tartotta a feladatot. Többet szeretett volna, és kedvenc ételét, a cukros tejbe aprított kiflit is későn

Állatkerti séta. Fiamat várom, közben sétálok a délelőtti csendben. Ma szép nap van, és a ketrecek, mély barlangok lakói is kimerészkednek. Megálllok, és bosszankodva nézem, hogyan ingerelnek a gyerekek egy sörényes oroszlánt. Az egyik csak kiabál, tapsol, a másik egy letört faággal csap felé. A többiek apró kavicsokkal dobálják, egy éles kő el is találja. Horkanva fölugrik az erős állat, s nagyot bömböl! Hirtelen belém villan: mi lenne, ha ránk támadna? A köztünk lévő árok nem olyan széles. Ha nekirugaszkodna, könnyedén itt teremhetne előttünk.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsának pályázati felhívása

Egyházunk gyűjteményi tanácsa pályázatot ír ki a gyülekezeti gyűjtemények – könyvek/könyvtárak, levéltári és iratanyag – részére. A pályázati keretösszeg ebben az évben *hatmillió forint*. A pályázat célja elősegíteni a gyülekezeti gyűjtemények működését, rendezését és állagmegővését.

Pályázati tudnivalók

1. A pályázók köre: evangélikus egyházközségek, amelyek nem rendelkeznek az országos gyűjteményi keretből támogatott szakgyűjteménnyel.
2. Pályázni csak hiánytalanul kitöltött űrlapon lehet, amely letölthető a gyt.lutheran.hu/palyazat oldalról, illetve a *gyűjteményi tanács elnökétől igényelhető* (telefon: 20/430-5980, e-mail: eleonora.kovacs@lutheran.hu).
3. A pályázat postára adásának határideje: *április 1.*
Fontos tudnivaló: a kitöltött űrlapot a gördülékenyebb adminisztráció érdekében közvetlenül a gyűjteményi tanács elnökének címére kérjük visszaküldeni: *Kovács Eleonóra*, 8000 Székesfehérvár, Koronázó tér 1. Határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadunk el.
4. A benyújtott pályázatok elbírálásáról a nyertes pályázókat *április 25-ig* értesítjük.
5. A pályázat megvalósításának ideje: *2015. április 25. – 2015. december 10.*
6. Ha a gyülekezet több témára is pályázik, minden egyes témához (pályázati alponthoz) *külön űrlapot* kell kitöltenie.
7. *Fontos tudnivaló:* minden megpályázott összeghez *huszonöt százalékos önrészt* kell biztosítani. (A megpályázott összeg tekintendő hetvenöt százaléknak. Például hetvenötezer forint elnyert pályázati összeg esetén huszonötezer forint a gyülekezet önrésze.)
8. *Nem pályázhatnak* azok a gyülekezetek, amelyek 2008–2012-ben nem küldték vissza az országos gyűjteményi felmérés kérdőíveit, vagy nem számoltak el korábbi pályázatukkal.
9. Minden pályázó tudassa a pályázás tényét, témáját egyházmegyéje gyűjteményi előadóival.
10. *Elszámolás:* az elnyert összeggel és az elvégzett munkával 2015. december 15-ig kell elszámolni. Ehhez mellékelni kell:
 - az elvégzett munkákkal kapcsolatos beszámoló és a gyülekezet nevére kiállított számlák hitelesített másolatát;
 - a könyvekről és/vagy az iratanyagról készült jegyzékek másolatát, illetve a számítógépes táblázatot a pályázatban előírtak szerint;
 - a beszerzett eszközökkel, tárgyakkal kapcsolatos, a gyülekezet nevére kiállított számlák hitelesített másolatát.
 A *beszámolóval kapcsolatos részletes tudnivalók a nyertes pályázók számára kiküldött támogatási szerződésben szerepelnek majd.* Ha a pályázó a kapott összeggel nem számol el, a teljes összeget vissza kell utalnia a Magyarországi Evangélikus Egyház számlájára, és a következő három évben nem pályázhat.

Pályázati témák

Rendezés és feldolgozás

Helybeli szakemberek, gyűjteményi előadók vagy az országos gyűjteményeken keresztül kért szakember által elvégzett munka díjára lehet pályázni. (Számlás és megbízási szerződéses kifizetés egyaránt lehetséges.)

1. A *gyülekezet könyveiről leltár készítése:* a könyvek bepecsételése, leltári számmal való ellátása, leltárkönyvbe való beírása és jegyzék készítése OpenOffice Calc vagy Microsoft Excel táblázatban. Pályázni lehet kétszáz könyvnél nagyobb mennyiségű feldolgozásához szükséges munkadíjra: megbízási díjra és járulékaire vagy számlás kifizetésre. A megpályázható összeg legfeljebb bruttó százötvenezer forint (+ huszonöt százalékos önrész).
2. A *gyülekezet levéltári- és/vagy iratanyagának rendezése:* az iratok rendezése az Evangélikus Országos Levéltár által jóváhagyott és a gyűjteményi tanács által közzétett rendezési elvek alapján, az iratok jelzetelése (a csomók/dossziék/kötetek sorszámmal való ellátása); csomagolás (dossziéba, köpperszalaggal átkötés, nyitott polcon tárolás esetén dobozolás); levéltári jegyzék készítése szövegszerkesztővel, az irategységek számsorrendjében (a fontosabb iratokról darabszintű jegyzék). Pályázni lehet munkadíjra: megbízási díjra és járulékaire vagy számlás kifizetésre. A megpályázható összeg legfeljebb bruttó kétszázezer forint (+ huszonöt százalékos önrész).

A *levéltári rendezésre vonatkozó alapelvek letölthetők a gyűjteményi tanács honlapjáról:* gyt.lutheran.hu/szovegek/Utmutato.pdf/view.

Állagmegővés, állományvédelem

1. A *gyülekezet muzeális értékű könyveinek restaurálása.* Itt kizárólag könyvtári anyag restaurálását lehet megpályázni! (Anyakönyvekre nem vonatkozik.) A pályázathoz mellékelni kell a *szakrestaurátori árajánlatot*, amelynek beszerzésében az Evangélikus Országos Könyvtár segít (e-mail-jük: konyvtar@lutheran.hu). A megpályázható összeg legfeljebb bruttó kétszázezer forint (+ huszonöt százalékos önrész).
2. A *gyülekezet műtárgyainak restaurálása.* A pályázathoz szintén mellékelni kell a *szakrestaurátori árajánlatot*. A megpályázható összeg legfeljebb bruttó négyezer forint (+ huszonöt százalékos önrész).
3. A *gyülekezet könyveinek és/vagy levéltári/iratanyagának és/vagy műtárgyainak biztonságos megőrzését segítő eszközök beszerzése, beruházás* (például riasztó, zár, zárható szekrény, tűzbiztos szekrények, levéltári és könyvdobozok, terítők tárolására alkalmas hengerek). A megpályázható összeg legfeljebb bruttó kétszázezer forint (+ huszonöt százalékos önrész).
Az eszközbeszerzés pályázati témához árajánlat csatolását is kérjük!

Március 15-étől a Duna Televízió a nemzeti főadó, itt kerülnek adásba a vallási műsorok is

Megújul a közszolgálati televíziózás március 15-étől: új struktúrával, tartalommal jelentkeznek az egyes csatornák, illetve újak is indulnak. Az M2 esténként nyolc órától Petőfi Tv néven a fiatalokat célozza meg, illetve M4 Sport csatorna indul a későbbiekben.

M1 – napi aktuális csatorna

Az eddig vegyes tartalmakkal jelentkező M1 csatorna március 15-étől teljes kínálatában megújul. A továbbiakban folyamatos hírszolgáltatást biztosít, továbbá hírháttér- és magazinműsorokat sugároz.

A megújuló híradók mellett – többek között – napi gazdasági, agrár- és kulturális híradók készülnek. Egyúttal új magazinműsorok is indulnak napi és heti gyakorisággal. A bel- és gazdaságpolitikai mellett lesz világgéopolitikai, európai uniós, Kárpát-medencei, oktatási, egészségügyi, agrár-, környezet- és klímavédelmi, ugyanakkor – függetlenül az eddigi egyházi műsoroktól – egyházi, valamint a fogyatékkal élőknek szóló magazin is.

Az M1 műsorszerkezete naponta öt, stúdióból közvetített élő műsorblokk (Ma reggel, Ma délelőtt, Ma délután, Ma este, Ma éjjel) sugárzására épül, amelyet egy-egy műsorvezető tart kézben, és amelyet a stúdióból vagy más helyszínről politikai, gazdasági, kulturális szakmai beszélgetések mellett híradók, magazinok és egyéb élő kapcsolások egészítenek ki az ország különböző pontjairól, illetve a világ más részeiről.

Duna Televízió – nemzeti főadó

A földfelszíni digitális sugárzás bevezetése hazánkban mindenkinek biztosítja a Duna Televízió adásainak vételét éppen úgy, mint az M1 csatornát. Vagyis megszűnt a Duna Televíziót eddig ért hátrány, amely korábban csak műholdas vételi lehetőségre korlátozta az elérését.

Ezzel megteremtődött annak a lehetősége, hogy a továbbiakban nemzeti főadóként tegyen eleget a törvény által előírt közszolgálati követelményeknek, társadalmi, nézői elvárásoknak. Ennek megfelelően a Duna Televízió a hazai nézők mellett az egész Kárpát-medence magyarságának fog teljes közszolgálati, kulturális és szórakoztató tartalmat sugározni. Így még szélesebb közönség számára lesznek elérhetőek a vallási és egyházi tartalmak, a kisebb- esélyegyenlőségi műsorok is.

Az *Evangelikus magazint* és a többi egyházi műsort is a már megszokott időpontban – vasárnap délelőttöként – az M1 helyett zentül a nemzeti főadón, a Duna Televízióban láthatják majd. Így többek között a *Mai hitvallásokat*, az *Útmutatót* vagy az *Evangelikus ifjúsági műsort* is. Az istentisztelet-közvetítések is itt kerülnek adásba.

Az ismétléseknek a Duna World csatorna ad majd helyet. Ezt a csatornát is – a többi közszolgálati csatornával együtt – minden szolgáltatói alapsomag tartalmazza, így mindenki számára elérhető lesz.

A közszolgálati tartalom mellett a Duna Televízió adásai között megtalálhatók lesznek természetesen a szórakoztató műsorok, vetélkedők és filmsorozatok is. Az M4 Sport csatorna indulásáig a kiemelkedő hazai és nemzetközi sporteseményeket is ez a csatorna fogja közvetíteni.

Az MTVA sajtóközleménye alapján összeállította: NAGY LÁSZLÓ

Istentiszteleti rend • 2015. március 15.

Böjt 4. vasárnapja (Laetare). Liturgikus szín: lila. Lekció: Jn 6,1–15; Gal 4,21–31. Textus: Ézs 54,7–10. Énekek: 360/357., 365.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, családi) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. (ünnepi istentisztelet a nemzeti ünnep alkalmából) Bencéné Szabó Márta; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyűlekezés napja) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV., Megyeri Klub, Megyeri út 207.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. (úrv., Megálló nevű ifjúsági istentisztelet); **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv., szupplikáció) Hegedűs Gábor teológushallgató; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/A** de. 10. (úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv. zenés istentisztelet) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) D. Szabik Imre; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. dr. Reuss András; **Zuglói, XIV., Lőcsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tóth Orsolya hatodéves teológus; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Tóth Orsolya hatodéves teológus; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Kulcsár Márton János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Kulcsár Márton János; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Kulcsár Márton János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11.** Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafokegyháza, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Soroksár, XXIII., Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő u. 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Solymár (református templom)** du. 3.

Istentiszteleti rend • 2015. március 16.

XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3. du. fél 8. hétindító istentisztelet. Összeállította: BALLA MÁRIA

IN MEMORIAM DR. JUHÁSZ GÉZA

Az alábbiakban D. dr. Harmati Béla nyugalmazott püspöknek a Budapest-Deák téri evangélikus templomban február 25-én tartott temetési szertartáson elhangzott szavait közöljük.

Dr. Juhász Géza testvérünk (1929. február 27. – 2015. január 27.) élete Pestszentlőrincről indult, itt kezdte iskoláit. Érettségi után a pécsi Erzsébet Tudományegyetem Soproni Evangélikus Hittudományi Karán szerezte meg lelkészi diplomáját.

Már iskoláskorában sem a reál, hanem a humán tárgyak vonzották: rendkívüli érdeklődést mutatott az irodalom iránt. A szép magyar beszéd, nyelv, írás egész életének meghatározója lett.

Diplomája megszerzése és ordinációja után 1953-tól lelkészi szolgálatot végzett Budapesten, a fásori gyülekezetben. Írásainak köszönhetően az egyházi sajtóosztály munkatársává nevezték ki. Így került kapcsolatba a nyomdászattal; előbb az Athenaeum, majd 1957-től a Zrínyi Nyomdában dolgozott. Hivatalos egyházi útra kísérhette el Szabó József püspököt tudósítónak 1957 szeptemberében Kínába.

Különösen is emlékezetes maradt számára és felesége számára a buda-

pest-fásori evangélikus gyülekezetben végzett szolgálata, az ifjúsági csoport, a gimnazisták és egyetemisták közötti munkája. Amikor nyugdíjas éveikben a fásori templomba jártak rendszeresen, voltak olyan gyülekezeti tagok, akik ötven-hatvan év múltán is örömmel emlékeztek vissza kedves lelkipásztorukra.

Nyomdai vezetői munkája mellett elvégezte a Magyar Újságírók Országos Szövetségének az akadémiáját, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetem jogi karán doktorált 1968-ban.

1989. december 31-ével ment nyugdíjba, majd szinte másnap hozzáfogott a Zrínyi Nyomda kiadói tevékenységének megszervezéséhez.

Ebből született meg az Unikornis Kiadó, amelynek ő lett a vezetője. Két és fél év alatt több tucat könyv kiadása, a százkötetes Jókai-sorozat elindítása fűződik a nevéhez.

Felkérés alapján a *Magyar Grafika* című folyóirat munkatársa lett 1996 elején. Szinte megszállottja volt az újságírásnak, az újságírói felelőségeknek, a precíz, pontos, hiteles tájékoztatásnak. 1998-ban a sajtó ünnepén, március 15-én negyvenéves tevékenységének elismeréseként „Aranytollat” adományozott neki a Magyar Újságírók Országos Szövetsége. Évtizedekig a fővárosi munkaügyi bíróság tagja és a Kossuth Kiadó jogtanácsadója volt. Számtalan kitüntetés és elismerés tulajdonosa.

Így vallott: „En a nyomdászokban nyitlívú, egymással összetartó, egymásért harcoló, a betű üzenetét komolyan vevő embereket ismertem meg. Örök élmény marad, hogy annak idején befogadtak maguk közé. Gazdagodott az életem általuk és velük. Szép volt.”

(A visszaemlékezés Juhász Géza korábbi munkatársának, Ruzsinszky Sándornak a *Magyar Grafika* 2004. évi különszámában megjelent írása alapján készült.)

Részleges napfogyatkozás március 20-án

Megkapó természeti jelenségnek lehetünk szemtanúi március 20-án: a 2011. január 4-én megfigyelt részleges napfogyatkozás után (melyről lapunk az évi első számában be is számoltunk) ismét hasonló csillagászati esemény látszik Magyarországot területéről. A Hold 9 óra 39 perckor harap a Napba, a maximális, hatvanhat százalékos fedettségi fázis 10 óra 48 perckor következik be, majd 11 óra 59 perckor Földünk hűsége kísérője kilép életet adó csillagunk elől.

A jelenség csillagászati háttérét az adja, hogy a Föld–Hold–Nap rendszer egy vonalba kerül, így a Hold el-

takarja előlünk a pontosan négyszázszor nagyobb, de éppen négyszázszor távolabbi Nap fényes korongját. A napfogyatkozás Európa északi peremterületein, a tőlünk távoli Feröer szigeteken és a Spitzbergákon élhető át a maga teljességében, hazánkban úgynevezett részleges fogyatkozásként követhető nyomon.

A megfigyelések során ne feledkezzünk meg a közelmúlt teljes és részleges napfogyatkozásai, továbbá a Merkúr és a Vénusz bolygók Nap előtti átvonulása során a médiában széles nyilvánosságot kapott biztonsági követelményekről: a megfelelő napszűrők alkalmazásáról mind a

szabad szemes, mind a távcsöves észlelésnél, valamint fényképek és videofelvételek készítésénél.

Ahogy a teremtett világ szépségeit felvonultató természeti jelenségeket általánosságban is érdemes figyelemmel kísérnünk, úgy a mostani fogyatkozást már csak azért is, mert a következő hasonló csillagászati esemény csupán öt esztendő múlva, 2020. június 21-én következik be. Ráadásul akkor egy jóval kisebb mértékű, kevésbé látványos, ötszázalékos napfogyatkozás lesz látható, az is csak az ország egy szűkebb területéről.

■ REZSABEK NÁNDOR

HIRDETÉSEK

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Minden egyben

Manapság is két csoportra lehet osztani a weboldalakat. Az egyik körbe azok tartoznak, amelyekre néha „felmegyünk”, a másikba pedig azok, amelyeket a legszívesebben el sem hagynánk, hanem folyamatosan nyitva tartunk egy böngészőablakot a számukra. Az utóbbi csoportra legjobb példa a *Facebook* vagy a *Twitter*, amelyeknek – a részben vagy egészben – automatikusan frissülő hírfolyamait azt az érzést keltik, hogy a felhasználó lemaradhat valami fontosról, ha nincsen állandóan jelen az oldalon. De ugyanígy például a *Gmail* levelezőrendszer is automatikusan jelzi, ha új üzenet vár ránk, folyamatosan készenlétben tartva az agyunkat.

A figyelem megosztása korántsem jó dolog. Míg a számítógép képes arra, hogy hatékonyan váltson a feladatok között, az emberi elme számára ez kevésbé hatékony, ámde annál megterhelőbb feladat. Egy régebbi, a Microsoft által végzett kutatás azt mutatta, hogy a feladatváltások során akár negyedóra is eltelhet, mire egy ember újra komoly összpontosítást igénylő munkát tud végezni. Ráadásul könnyen dopaminfüggőség alakul ki, amelynek következtében még inkább vágyunk arra, hogy egyszerre több dolgot csináljunk.

A legtöbb időgazdálkodás-tanönyv ezért javasolja is, hogy az állandó jelenlét helyett csak időközönként nézzünk rá ezekre az oldalakra. Hasznos levelezési tanács az is, hogy délelőtt egyáltalán ne nézzünk e-mailt,

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

mert fennáll a veszélye annak, hogy saját előre eltervezett munkatervünk végrehajtása helyett az éppen beeső ügyekkel kezdünk el foglalkozni.

Természetesen nehéz elkerülni az eszközök közötti ugrálást, ha tényleg sok eszközt használunk. Ha az elektronikus levelezés vagy a *Skype-on* történő beszélgetés, illetve a *Google Hangoutsban* történő chatelés egyaránt a feladataink közé tartozik, akkor tényleg nehéz leállni az alkalmazások közötti ugrálással. Ilyenkor lenne jó egy „minden egyben” alkalmazás, és szerencsére nem is kell nagyon keresni, mert már készült ilyen.

A *Slack* (*slack.com*) jelenleg az egyik leginkább csodafegyvernek tekinthető program. Először is ingyenes, vagyis nem kell a pénztárcánkba nyúlnunk, ha használni szeretnénk. Másodszor: nemcsak böngészőből érhető el, hanem mobilról is, így még az SMS-einket is leválthatjuk vele, miközben bárholonnan bármikor bekapcsolódhatunk a kommunikációba. Harmadszor pedig: nemcsak élő személyek, hanem más alkalmazások is írhatnak üzenetet, vagyis bekapcsolhatunk más szolgáltatásokat a rendszerbe, és így nem kell azokat megnyitni, ha az ott

lévő információkhoz szeretnénk hozzáférni.

Miként is fest valójában a rendszer? Baloldalt a csoportunk tagjai és a létrehozott témakörök találhatók, a jobb oldali széles területen pedig maga a kommunikáció zajlik. Ugyanazon a felületen írhatunk egy adott személynek, illetve bekapcsolódhatunk egy-egy témába is, így mindig a megfelelő célközönséghez jut el az üzenet. A megosztott linkeket a rendszer „kibontja”, és előnézeti képet mutat, de a fájlok beágyazása és elküldése is pofonegyszerű, és nem kell külön e-mailt írunk hozzájuk.

A *Slack* legjobb tulajdonsága kétségkívül az, hogy különböző szolgáltatásokat képes integrálni. Például a *Dropboxot* csatlakoztatva az ott tárolt fájljainkat oszthatjuk meg könnyen a többiekkel, de ugyanígy tehetünk a *Google Drive-on* tárolt adatainkkal is. Tetszőleges RSS csatornát fűzhetünk be, így bizonyos hírekhez nem kell sem az adott oldalt meglátogatnunk, sem külön RSS-olvasót megnyitnunk. Ha a tennivalóinkat az *Asana* vagy a *Trello* rendszerében tároljuk, akkor a változások a *Slackben* is megjeleníthetők.

A *Slackkel* vagy a hozzá hasonló rendszerekkel (például *Igloo*) egy helyre korlátozhatjuk a munkavégzéssel kapcsolatos kommunikációt, így könnyebben ki is kapcsolhatjuk, és aktív pihenéssel tölthetjük az időnket. Az információk túlerheltség korában erre szükség is van.

■ N. B.

Pröhle Gergely blogja

► **Egyházunk országos felügyelője, Pröhle Gergely – korábban a Külügyminisztériumnak, jelenleg az Emberi Erőforrások Minisztériumának (Emmi) helyettes államtitkára – többekkel írja a *Híradó.hu* oldalán megjelenő, *Messzelátó* címet viselő blogját. Az alábbiakban az első, beköszöntő írást olvashatják.**

Beköszöntő – ...csak össze ne törjön!

Nem gondoltam volna, hogy valaha is blogot fogok írni.

Mindig kicsit gyanakodva néztem azokra, akik gondolataikat folyamatosan meg akarták osztani a közvéleménnyel, ugyanakkor csodáltam is a merészségüket, hogy ezzel kiteszik magukat mindenféle kellemetlenkedő kommentárnak, megjegyzésnek. Különösen érvényes volt ez a külpolitika témakörére, talán azért is, mert a diplomácia eredendően kissé titokzatos volta miatt még kevésbé tűnt összeegyeztethetőnek a gyors kézzel odavetett blogbejegyzések műfaji elvárásaival.

Ugyanakkor sokat változott a világ – nem feltétlenül az előnyére. A nyomtatott sajtó rohamosan szorul vissza, külügyminiszterek, nagykövetek blogolnak, twittereznek, az információk gyorsasága pedig sok esetben fontosabbá vált, mint a közlendő gondolatok minősége. A titkosnak szánt jelentések első alkalommal történt tömeges kiszivárogtatása, a Wikileaksbotrány óta még inkább győzedelmeskedni látszik a nyilvánosság, aminek messze nem csak pozitív következményei vannak.

Ha a diszkréció, a bizalmas információk közlésének lehetősége elvész, akkor egyre inkább csak a rövid távú politikai érdekek mentén fogalmazódnak meg érvek és ellenérvek. Ez nem segíti a gyakran igen összetett értékrendek és érdekek megértését, érvényesülésének lehetőségét.

A fenti jelenségektől a magyar közélet sem mentes. A hazai politikai

híradások, háttérműsorok döntő többsége belpolitikai indíttatású. Ez csak akkor változik látványosan, amikor a külföldi sajtóban megjelenik egy, a hazai viszonyokat kritizáló elemzés, politikusi vélemény. Korántsem mindegy, hogy mit gondolunk rólunk külföldön, hiszen ez részben jelzi az ország mozgásterének határait. Na de hogy tudná bárki is reálisan megítélni a saját helyzetünket, amikor a külföldi viszonyokról szóló híradások ily mértékben visszazorulnak, amikor egyre több külföldi tudósítói helyszínen meg, s amikor egy-egy hírműsort hallgatva feldereng a régi nemesi rögeszme: „extra Hungariam non est vita”.

Márpedig nagyon is van élet körülöttünk, ráadásul nagyon érdekes dolgok történnek szerte a világban. E folyamatokban nagyon nem mindegy, hogy merre tart Magyarország, és hogy mit gondolnak minderről azok, akiket egy kicsit is érdekel az, ami a kertkapun kívül történik.

Ilyen körülmények között becsülendő minden olyan szándék, amely segít megérteni mindazt, ami világ-

szerte zajlik, ami Magyarország helyzetét, lehetőségeit, polgárainak életét befolyásolja. Ezért is örülök a közmédiával által biztosított elektronikus felületnek.

A kockázatokkal és mellékhatásokkal nekem is együtt kell élnem. Azokkal is, amelyek miatt hol gyanakvással, hol csodálattal figyeltem blogoló sorstársaimat. Ezért is örülök, hogy a kockázatot és a reménybeli sikert megoszthatom néhány barátommal, kollégámmal. Lesz közöttük visszaeső államtitkár, hivatalban lévő, kiugrott vagy leváltott diplomata, üzletemberré vedlett külügyér, lelkész, újságíró. Olykor egy-egy nevesebb külföldi szerző opusára is számítunk. Többségüket évtizedek óta ismerem, és remélem, hogy a gondolataink mások is annyira fognak örülni, mint amennyire én szoktam.

Gyakran tapasztaljuk, hogy nem látjuk a fától az erdőt. Persze az is megtörténhet, hogy az erdőt nézve nekimegyünk az első fának, s messzelátónk ott helyben török apró darabokra. Ezt úgy szeretnénk elkerülni, hogy a szerzők többsége, bár szenvedéllyel figyeli az erdőt, az elmúlt éveket – gyakorlati szakemberként – az öles fák kerülgetésével töltötte. Reméljük, hogy messzelátónkat így tudjuk hosszabb távon is megkímélni – s ezzel másoknak is érdekes, örömteli pillanatokat szerzünk.

Forrás: *Messzelátóblog.hu*

A szerzőről...

Pröhle Gergely (Budapest, 1965) korábban a Külügyminisztérium, jelenleg az Emmi nemzetközi ügyekért felelős helyettes államtitkára. A '90-es évek első felében a Friedrich Naumann Alapítvány magyarországi vezetője volt, majd kulturális államtitkár lett. 2000-tól 2005-ig Berlinben és Bernben szolgált nagykövetként. Dolgozott a Roland Berger tanácsadó cégnél. Az evangélikus egyház világi vezetője. Rendszeresen publikál folyóiratokban, hetilapokban.

EVÉL & LEVÉL

„...minden ember bűnösen születik”

Az *EvÉlet* február 15-i számában „Megmakacsoltam magamat” címmel megjelent olvasói levéllel kapcsolatos gondolatokat kivételesen egy magánlevélből idézzük – természetesen a címzett (a szerkesztő) és a szerző engedélyével.

Megdöbbenett az, hogy Szilas Attila evangélikus lelkészként mennyire könnyen túlteszti magát az *Ágostai hitvallás* tanításán, amely szerint „Ádám bűnbeesése óta a származás természetes rendjében minden ember bűnösen születik”. Szilas Attilának erre nyilván esküt kellett tennie a felszentelésekor. Vagy én maradtam volna le valamiről, és az *Ágostai hitvallás* érvényessége már megszűnt a Magyarországi Evangélikus Egyházban? Ebből viszont az következik, hogy a régi vicc analógiájára (flamandok jobbra, vallonok balra – de hova álljanak a belgák?) fel kell tennem a keserű kérdést: hol van a helye annak, aki következetesen lutheránus, és az *Ágostai hitvalláshoz* akarja tartani magát? Ezek szerint nem a Magyarországi Evangélikus Egyház nevű felekezeten?

Harmadszor pedig szomorúan tapasztalom, hogy Szilas Attila milyen határozott jelt adja a teológiai felületességnek. Egy lelkészről elvárható lenne ugyanis, hogy különbséget tudjon tenni az eredendő bűn és az aktuális bűn között. Készséggel elfogadom, hogy Szilas Attila nálam sokkal jobb ember, így bizonyára jóval kevesebb a bűne, mint amennyi nekem van. Azt azonban illene tudnia, hogy a *bűn*, vagyis az eredendő bűn kérdésében egyformán áll a legszentebb és a leggonoszabb ember is. Krisztus keresztségének meg nem érdemelt irgalma valóban halálra és csodálatra kell, hogy indítsa bennünket minden vasárnap, de ennek az első lépése mindig a bűnbánat. Ezzel nem kétségekbe vonjuk, hanem éppenséggel kiemeljük azt, hogy Krisztus érdemtelenül váltott meg bennünket.

TUBÁN JÓZSEF lelkész (Csorna)

HIRDETÉSEK

Imák Auschwitz után

Az *Imák Auschwitz után* című kiállítást a kecskeméti Bozsó Gyűjteményben (Klapka u. 34.) március 22-én 16 órakor nyitja meg *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát és *Galambos Ádám* evangélikus teológus, a kiállítás kurátora. Fohászt mond: *Róna Tamás* rabbi.

Felekezeti résztvevők: *Fabiny Tamás* evangélikus püspök; *Fischl Vilmos*, a MEÖT főtitkára; *Frölich Róbert* főrabbi; *Gáncs Péter* evangélikus elnök-püspök; *Papp János* baptista elnök; *Róna Tamás* rabbi; *Steinbach József* református püspök; *Szabó István* református püspök; *Varga Mátyás* benecés szerzetes; *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát; *Verő Tamás* rabbi.

Képzőművészek: *Benczúr Emese*, *Haász István*, *Harasztj István*, *Klimó Károly*, *Konok Tamás*, *Krajcsovic Éva*, *Lovas Ilona*, *Matzon Ákos*, *Nádlér István*, *Szűts Miklós*, *Tölg-Molnár Zoltán*, *Vojnich Erzsébet*.
Zene: *Kurtág György*, *Szent Efrém férfikar*.

Iskolalelkészi pályázat

A pályázatot meghirdető szerv: Magyarországi Evangélikus Egyház. Meghirdetett munkahely: **Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium**, 5650 Mezőberény, Petőfi u. 13–15. – iskolalelkész.

Az iskolalelkészi munkakör, megbízás betöltéséhez szükséges iskolai végzettségek, képesítések, egyéb feltételek:

- az adott nevelési-oktatási intézményben lelkészi szolgálat végzéséhez szükséges felsőfokú teológus-lelkészi végzettség
- Előnyt jelent:
 - parókusi alkalmassági vizsga megléte
 - pedagógiai végzettség
 - legalább egy év gyülekezeti lelkészi szolgálatban szerzett szakmai gyakorlat
- A feladatkörrel kapcsolatos kérdésekben az egyház intézményeiről szóló 2005. évi VIII. törvény 30. §-a és 67. §-a az irányadó szabályozás.

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb:

- A megbízás kezdete: 2015. augusztus 1.
- Bérézés az intézményi lelkészek díjazásáról szóló 5/2014. (II. 6.) országos presbitériumi határozat szerint.
- A fenntartó biztosítja a lakhatást, és rezsitámogatást nyújt.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat
 - választhatósági igazolást a területileg illetékes püspöktől
 - önéletrajzot és részletes szakmai életrajzot
 - az intézmény lelki vezetésére vonatkozó szakmai programot és a szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzeléseket
- A pályázathoz mellékelni kell:*
- a pályázó jelenlegi szolgálati helyét, beosztását igazoló dokumentumokat (püspöki kiküldő levél vagy a püspöki hivatal által készített igazolás)
 - érvényes (három hónapnál nem régebbi) erkölcsi bizonyítványt
- Határidők:*
- A pályázat beérkezésének határideje: 2015. április 10.
 - A pályázat elbírálásának határideje: 2015. május 8.
- Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről:* Déli Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala, *Jóné Jutasi Angelika* titkárságvezető (tel.: 20/776-4988).
A pályázat címezése: Déli Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala, 1088 Budapest, Puskin u. 12. A borítékra írják rá: „*Iskolalelkészi pályázat*”.

EVANGELIKUS.HU

HÍREK, HIRDETÉSEK

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ORBÓTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Orbótyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu
és info@harangontode.hu.

**FIZESSEN
ELŐ
LAPUNKRA!**

Őrültk spanyolok?

Március 19-én, csütörtökön 19 óra-
kor a Kálvin teremben (Budakeszi,
Fő u. 159.) *Őrültk spanyolok?* címmel
tart előadást különös spanyol far-
sangi és nagyheti szokásokról *Fá-
bián Márton* tanár. Szeretettel vá-
runk minden érdeklődőt. Az elő-
adást a Nemzeti Kulturális Alap tá-
mogatja, és ingyenes. Adományo-
kat a budakeszi Kálvin terem fenntar-
tására a helyszínen elfogadunk.

Evangélikus ifjúsági műsor a Duna Televízióban

Március 15-én, vasárnap *Evangélikus ifjúsági műsort* láthatnak 10.30-tól a Duna Televízióban. Az adást március 17-én, kedden a Duna World csatornán 16.55-kor megismétlik. Szerkesztő *Nagy László*, rendező *Horváth Tamás*.

APRÓHIRDETÉS

Boldog szeretnék lenni leendő párommal és – legfőbb vágyam szerint – születendő gyermekemmel vagy gyermekeimmel. Ezért keresek egy harminc-negyven év közötti, szigorúan gyermektelen, hozzám hűséges, melegszívű hajadon, esetleg özvegy hölgyet, aki Kemenesalján vagy a környékén él. Én ötvennégy éves rokkantnyugdíjas vagyok, rettenetesen magányos. Édesanyámmal lakom együtt egy celdömölki társasházi öröklakásban. Körülményeim kielégítőek. A következő telefonszámokon vagyok elérhető: 95/420-111 és 70/560-5971.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (március 15.)

A türelem és vigasztalás Istene pedig adja meg nektek, hogy egyetértés legyen közöttetek Jézus Krisztus akarata szerint, hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját. Róm 15,5–6 (Zsolt 113,3; Jn 12,20–26; 2Kor 1,3–7; Zsolt 84) Keresztény életünk próbatételei a földi élet során az embertársainkkal való kapcsolatokban jelentkeznek. Ennek színterei a családuink, a munkahelyünk, a lakóhelyünk és a hazánk. Minden baj forrása az egyet nem értés, a békétlenség. Az emberek életük során többet szenvednek egymástól, mint a természeti körülményektől. Jézustól kell tanulnunk a békességet, hogy magunk, családuink és hazánk élete boldog és biztonságos legyen. Gondoljunk erre különösen ma, az egyházunkhoz oly sok szállal kötődő nemzeti ünnepünkön!

Hétfő (március 16.)

Jézus így válaszolt: Ha valaki szeret engem, az megtartja az én igémet; azt pedig az én Atyám is szeretni fogja, és elmegyünk hozzá, és nála maradunk. Jn 14,23 (Jer 7,23a; 5Móz 8,2–10; Róm 10,14–21) Isten felkínálja szeretetét nekünk, sokszor mégis a világ szeretete kedvesebb és fontosabb számunkra. A földi dicsőség azonban elmúlik. Istennél viszont örök és boldog hajlékunk lesz, ahova akkor juthatunk el, ha hiszünk, szeretjük Jézust, és megtartjuk az ő igéit, különösen a szeretet nagy parancsolatát, amely a törvény és az új szövetség betöltése.

Kedd (március 17.)

Mert egyenesek az Úr útjai: az igazak járnak rajtuk, a vétkesek elbuknak rajtuk. Hós 14,10b (Mt 7,21; Jób 9,14–23.32–35; Róm 11,1–10) Az egyenes úton az igazak is csak Isten kegyelméből járhatnak botlás nélkül. Ezért van szükségünk a mindennapi megtérésre. A pokol legmélyebb bugyraiból, a hétköznapi ember számára ismeretlen bűnökből is van lehetőség a felszínre jönni és az egyenes útra térni. Ez azonban ritka dolog, mert a bűnnek nagyon erős a visszahúzó ereje, és ritkán van olyan keresztény embertárs – vagy még inkább közösség – a közelben, aki/amely segíteni tudna. Gyakoribb – és ma megint terjedőben van – a farizeusi magatartás, amelyet azonban leleplez az Úr. Hiába próbálják sokan másnak mutatni magukat, ez csak ideig-óráig sikerül nekik.

Szerda (március 18.)

Pál írja: Tudom, kiben hiszek, és meg vagyok győződve, hogy neki van hatalma arra, hogy a rám bízott kincset megőrizze. 2Tim 1,12b (Zsolt 63,9; Jn 15,9–17; Róm 11,11–16) A hit már önmagában is kincs, amelyből tudunk adni másoknak, és nem fogy el, sőt a gazdagság érzetét kelti bennünk. Valóban az is, mert megóv az aggodalmaskodástól, a félelemtől. A megelégedettség és a biztonság boldog érzetével ruház fel, megóv a felfuvalkodottak óhítht kérdésével szemben. Ez a hit őriz meg minket a kísértések és megpróbáltatások közepette, ahogyan a régi korok keresztényeit is megőrizte. Jussanak eszünkbe Jézus szavai: „Mert ahol a te kincsed van, ott lesz a te szíved is.” (Mt 6,21)

Csütörtök (március 19.)

Ugyan ki vagy te, ember, hogy perbe szállsz az Istennel? Róm 19,20a (Ézs 29,16; 2Kor 4,11–18; Róm 11,17–24) A történelem folyamán az ember mindig perbe szállt Istennel. Ennek káros következményei a tudomány és a technika fejlődésével – főként mert azok sokszor rossz kezekbe kerültek – egyre nagyobbak lettek. Ma különösen is sok aggodalomra ad okot mindaz, amit a világban tapasztalunk. Az ember a fejlődés jelszavával tönkreteszi a termőföldet, a vizeket és az élővilágot. Imádkozzunk a tudósokért, a felelős pozícióban levőkért, hogy tudásukat, befolyásukat az emberiség javára fordítsák! Isten előtti felelősség hasson át minden emberrel! Így éljünk, amíg Isten engedi, hogy a világ tovább folytatódjon!

Péntek (március 20.)

Ezért a nagyok között adok neki részt, a hatalmasokkal együtt részesül zsákmányban, hiszen önként ment a halálba, hagyta, hogy a bűnösök közé sorolják. Ézs 53,12 (Kol 2,15; Jn 10,17–26; Róm 11,25–32) Isten egy percre sem hagy el bennünket, ha mégoly nagyok is érezzük a szenvedést, a megpróbáltatást. Megígérte az üdvösséget és az örök életet, ahogyan Jézus Krisztusnak is a maga melletti dicsőséget. Krisztus dicsősége töltson el bennünket reménységgel és boldogsággal, hogy az Úr majd rólunk sem feledkezik el! Ennek tudatával éljünk és szolgáljunk Istennek és embertársainknak!

Szombat (március 21.)

Ekkor így kiáltottak az Úrhoz segítségért Izrael fiai: Vétkeztünk ellened, mert elhagytuk Istenünket. Bír 10,10 (1Jn 1,9; Jn 14,15–21; Róm 11,33–36) Nem tudjuk, minek kellene történnie ahhoz, hogy ma egy egész nép, egy egész egyház, esetleg a világ összes kereszténye bűneit megbánva együtt kiáltson Istenhez segítségért. Történelmi példák igazolják, hogy az általános megtérésre áldását adta az Úr. Ha ez nem történik meg, nem jön a segítség sem, és tovább folytatódik a reménytelen élet. Kezdjük el egyénileg, kisebb-nagyobb közösségekben az őszinte bűnbánatot, és az Úr segítségével biztosan nem marad el. „Mert a teremtett világ sóvárogva várja Isten megjelenését.” (Róm 8,19)

■ KOHÁRY FERENC

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 15-étől március 22-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>	13.40 / Bartók rádió <i>A Bécsi filharmonikus zenekar koncertje</i>	10.35 / Duna Tv <i>Család-barát (délelőtti magazinműsor)</i>	5.50 / Duna Tv <i>Hajnali gondolatok</i>
9.50 / Duna Tv <i>Református magazin</i>	15.40 / Duna World <i>Isten kezében</i>	15.10 / Kossuth rádió <i>XX. századi történelem</i>	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebe mind bízunk eleitől fogva...”</i>
10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet a megyeszéki templomból</i>	17.05 / Duna World <i>Határtalanul magyar Ópusztaszer</i>	15.25 / Duna World <i>Református magazin</i>	A református egyház féléórása
10.30 / Duna Tv <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i>	18.10 / Pax Tv <i>Hosszú életű evangélikusok (portréfilmsorozat)</i>	15.50 / Duna World <i>Református ifjúsági műsor</i>	13.37 / Bartók rádió <i>Fassang László orgonaestje</i>
16.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Kantáták</i>	19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Lélekhangoló</i>	17.10 / Pax Tv <i>Ökumenikus imahét, 2015</i>	14.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Kantáták (credoradio.hu)</i>
17.00 / Credo Evangélikus Rádió <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése felvételtől</i>	20.00 / Pax Tv <i>Kút (első interaktív műsor)</i>	17.15 / M3 <i>Lehetetlen!?</i>	16.45 / Duna World <i>Ez egy ilyen falu (magyar dokumentumfilm)</i>
19.05 / Pax Tv <i>A harangszó (dokumentumfilm)</i>	20.00 / Pax Tv <i>Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész</i>	19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i>	18.00 / Pax Tv <i>A Poézis együttes (koncertfilm)</i>
20.55 / Duna Tv <i>Kossuthkifli 6/1. (magyar tévéfilmsorozat)</i>	23.30 / M2 <i>Életművész</i>	23.15 / M3 <i>Déryné, hol van? (magyar filmdráma, 1978)</i>	20.35 / Duna Tv <i>Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)</i>
	23.30 / M2 <i>Életművész</i>	23.15 / Duna Tv <i>Pietro Mascagni: Parasztszünet (opera)</i>	22.45 / Duna Tv <i>Aranymetszés (kulturális magazin)</i>
	23.30 / M2 <i>Életművész</i>		

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
8.55 / Duna World <i>A nap vendége</i>	6.30 / Duna Tv <i>Mesélő cégtáblák</i>	9.05 / Duna Tv <i>Gulliver utazásai (angol mesefilm)</i>	6.00 / Kossuth rádió <i>Vasárnapi újság</i>
11.07 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i>	10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus magazin (credoradio.hu)</i>	14.30 / M3 <i>Simon Menyhért születése (magyar játékfilm, 1954)</i>	6.25 / Duna Tv <i>Tiszántúli református gyűjtemény</i>
11.25 / Duna World <i>Ízörzök</i>	13.30 / M. Katolikus Rádió <i>Rádiós regénytár</i>	15.05 / Bartók rádió <i>J. S. Bach művei</i>	8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i>
15.15 / Duna World <i>Világ-Nézet</i>	15.25 / Duna World <i>Kérdések a Bibliában</i>	17.20 / Mária Rádió (Budapest) <i>Mégis szeretni</i>	Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu)
18.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Napi útravaló (credoradio.hu)</i>	16.55 / Duna World <i>A templómépítő – Makovecz (magyar dokumentumfilm)</i>	17.30 / Duna World <i>Magyar szentek és boldogok – Az országgyűlésítő (magyar dokumentumfilm)</i>	9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>
20.59 / Bartók rádió <i>Kelemen Barnabás (hegedű) és Jurij Martinov (fortepiano) hangversenye</i>	17.30 / Duna Tv <i>Maradunk (romániai magyar dokumentumfilm)</i>	20.05 / Pax Tv <i>A szeretet nem luxus (dokumentumfilm)</i>	9.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>
23.30 / M2 <i>Kényszerzsinglik (magyar dokumentumfilm)</i>	21.14 / Bartók rádió <i>A Weiner–Szász kamaraszimfonikusok</i>	22.50 / Pax Tv <i>Luther-konferencia Révfülpön</i>	11.40 / Bartók rádió <i>A Magyar Rádió gyermekkórusa énekel</i>
	22.40 / Pax Tv <i>Diána (portréfilm)</i>	23.25 / Duna Tv <i>Hobo és bandája (koncertfilm)</i>	14.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet (credoradio.hu)</i>
			20.50 / Duna Tv <i>Kossuthkifli 6/2. (magyar tévéfilmsorozat)</i>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: előfizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Walkó Ádám (adam.walko@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Eszedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Kiss Tamás, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó.** **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratosokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetesek@evelet.hu címre várjuk.

